

הלכות שבת פרק' - תמלול

סיכום השיעור

סיכום פון דער לערן-סעסיע — רמב"ם הלכות שבת, פרקים י'—י"ד

פרק י' — הלכות קושר ומתיר

הלכה א — הקושר: יסודות פון מלאכת קושר

דער רמב"ם'ס ווערטער: "הקושר קשר של קיימא והיא מעשה אומן, חייב." דוגמאות: קשר הגמלים, קשר ספנים, קשרי רצועות מנעל וסנדל שקושרים הרצוענים בשעת עשייתן.

פשוט: מען איז חייב פאר קושר נאר ווען ביידע תנאים זענען דא: (1) קשר של קיימא — א קניפ וואס איז געמאכט צו בלייבן, און (2) מעשה אומן — א פאכמאנישע קניפ וואס א פשוט'ער מענטש ווייסט נישט וויאזוי צו מאכן.

חידושים און הסברות:

- צוויי תנאים אדער איינער? מען קען דעם רמב"ם לערנען אויף צוויי וועגן: (א) עס זענען צוויי באזונדערע תנאים — קשר של קיימא און מעשה אומן; (ב) קשר של קיימא איז מעשה אומן, ד.ה. דאס איז איין תנאי. דער רמב"ם שפעטער פירט אויס אז ווען נאר איין תנאי איז דא (של קיימא אן אומן, אדער אומן אן של קיימא) איז מען פטור אבל אסור — וואס באווייזט אז עס זענען טאקע צוויי באזונדערע תנאים.

- וואס מיינט "קשר של קיימא"? של קיימא איז נישט א סארט קניפ (נישט א קוואליטי פון ווי שטארק די קניפ איז), נאר עס רעדט פון דער כוונה און דער פראקטיק — צי מען האט עס געמאכט מיט'ן פלאן אז עס זאל בלייבן. אפילו א שטארקע קניפ, אויב מען פלאנט עס צו עפענען, איז עס נישט של קיימא. א קניפ וואס מען מאכט יעדן טאג און עפנט עס צוריק הייסט שאינו של קיימא.

- וואס מיינט "מעשה אומן"? עס ווערט דיסקוטירט צי "מעשה אומן" מיינט (א) א סארט קניפ וואס נאר א פאכמאן ווייסט וויאזוי צו מאכן — א ספעציעלע טעכניק, אדער (ב) א קניפ וואס מען מאכט אלס חלק פון אן אומנות (צ.ב. ספנים, גמלים, שוסטערס). דער מסקנא איז אז "מעשה אומן" רעדט פון דער סארט/קוואליטי פון דער קניפ — א פאכמאנישע קניפ וואס א הדיוט קען נישט מאכן, בעת "של קיימא" רעדט פון דער כוונה/צוועק — צי מען וויל אז עס זאל בלייבן.

- דוגמאות פון חיוב: קשר הגמלים — א קניפ אין דער נאז פון דער גמל צו קענען אנפירן; קשר ספנים — א שטריק אויף א שיף צו קענען צובינדן צו דער יבשה; קשרי רצועות מנעל וסנדל — ווען דער שוסטער בינדט צו די רצועות בשעת מאכן די שיך. אלע זענען ביידע של קיימא (געמאכט צו בלייבן) און מעשה אומן (פאכמאנישע קניפן).

פטור אבל אסור: איין תנאי אן דעם צווייטן

דער רמב"ם'ס ווערטער: "נפסקה לו רצועה וקשרה... או שנפסקה חבל וקשרה... או שקשר חבל בדלי... או שקשר רצועה... הרי זה פטור הואיל ואינו מעשה אומן. וכן כל כיוצא באלו הקשרים שהן מעשה הדיוט." אויך: "וכל קשר שאינו של קיימא אלא שהוא קשר אומן, הרי זה אסור."

פשוט: א קשר של קיימא וואס איז מעשה הדיוט (נישט אומן) — פטור אבל אסור. א קשר אומן וואס איז נישט של קיימא — אויך אסור. נאר ווען ביידע תנאים פעלן (נישט של קיימא און נישט מעשה אומן) איז עס מותר לכתחילה.

חידושים און הסברות:

- "שנפסקה לו" — דער שליסל: דער חילוק צווישן חיוב (שוסטער מאכט א קניפ בשעת מאכן א שיך) און פטור (א רצועה האט זיך צעריסן און מען פיקסט עס) איז אז ביים פיקסן קען יעדער מענטש עס טון — עס איז מעשה הדיוט. אבער עס איז נאך של קיימא ווייל מען וויל אז עס זאל בלייבן.

מותר לכתחילה: קשרים וואס מען מעג

דער רמב"ם'ס ווערטער: "קושרת אשה מפתחי החלוק אף על פי שיש לו שני פתחים; חוטי סבכה אף על פי שהיא רפויה..." אויך: רצועות מנעל וסנדל שקושרן בשעת מלבוש, נודות יין ושמן, קדרות של בשר, קשירת דלי במשיחה, קשירה לפני בהמה — כל אלו מעשה הדיוט הן ואינו של קיימא, ולפיכך קושרים ומתירין.

פשוט: דער רמב"ם ברענגט א לאנגע רשימה פון קשרים וואס מען מעג מאכן בשבת, ווייל זיי האבן צוויי קולות: (1) מעשה הדיוט, און (2) אינו של קיימא.

חידושים און הסברות:

- שני פתחים — פארוואס נישט של קיימא? מען קען טראכטן אז ווען דער בגד האט צוויי עפענונגען, קען מען אנטון דורך איינע און לאזן די צווייטע פארקניפט — וואס וואלט געמאכט יענע קניפ א של קיימא. דער רמב"ם זאגט אז ניין, ווייל דער נארמאלער מנהג איז אז מען עפנט ביידע יעדן טאג, הייסט עס נישט של קיימא.

- סבכה רפויה — פארוואס מותר? אפילו אויב אן דער קשר וואלט די סבכה אראפגעפאלן, איז עס נישט של קיימא ווייל מען קען עס אראפנעמען און ארויפלייגן אן עפענען די קשר — דער נארמאלער מנהג איז עס צו עפענען.

- רצועות מנעל וסנדל שקושרן בשעת מלבוש: דאס איז נישט די זעלבע רצועות וואס דער רמב"ם האט פריער גערעדט (שקושרן בעת עשייתן — וואס בלייבן אויף דעם שוך). דא רעדט מען פון רצועות וואס מען ציט אן יעדעס מאל ווען מען טוט אן דעם שוך.

- נודות יין ושמן: אפילו ס'האט צוויי בענדלעך (שני זנבות) — און איין זייט קען בלייבן צוגעמאכט — איז עס נישט קשר של קיימא.

- קדרות של בשר: מען בינדט צו דעם דעקל צום טאפ — אפילו אז אי אפשר להוציא הבשר בלא התרת הקשר, איז עס מותר.

- דלי במשיחה: מען מעג צובינדן אן עמער מיט א בענדל (משיחה), אבל לא בחבל — א שטריק איז אסור. דער חילוק: א חבל איז שוין מער קשר של קיימא, אדער עס איז מער מעשה אומן.

- קשירה לפני בהמה: מען מעג צובינדן א טיר אדער די פיס פון א בהמה — אפילו יש בה שני עשרות (צוויי קנופן). אפילו ווען מען קען טראכטן אז איין זייט איז קשר של קיימא, איז עס אבער נישט.

- ראב"ד'ס קשיא: אויב דער רמב"ם גיט צוויי טעמים (מעשה הדיוט + אינו של קיימא), פארוואס לייגט מען נישט אריין אויך א חבל (שטריק) אין דער ליסטע פון מותר'דיגע זאכן? עס איז דאך אויך נישט מעשה אומן, און מען גייט עס אויך נישט איבערלאזן דארט!

חבל שקשורה בפרה / באבוס

דער רמב"ם'ס ווערטער: "חבל שהיא קשורה בפרה קשורה באבוס, היתה קשורה באבוס קשורה בפרה. אבל לא יביא חבל מתוך ביתו ויקשור בפרה או באבוס."

פשוט: אויב א שטריק איז שוין צוגעבונדן צו דער קו אדער צום פוטער-טראג, מעג מען צובינדן דעם אנדערן עק. אבער מען טאר נישט ברענגען א נייעם שטריק פון שטוב און צובינדן.

חידושים און הסברות:

פשוט: אויב די רצועה איז ארויסגעגליטשט פון איר ארט אבער נישט צוריסן – מעג מען עס צוריקלייגן אין די לעכער, אבער נישט מאכן א נייעם קנופ.

חידושים: דער חילוק איז: צוריקלייגן אין די לעכער ווי עס באלאנגט – יא. אבער צובינדן א נייעם קנופ – ניין, ווייל דאס וואלט געווען א קשר של קיימא.

עניבה

דער רמב"ם'ס ווערטער: "עניבה מותרת, לפי שאינה מתחלפת בקשירה. לפיכך חבל שנפסק, מקבץ שני קצותיו וכורך עליהן משיחה ועונב עניבה."

פשוט: א באו (עניבה) איז מותר ווייל קיינער וועט עס נישט פארבייטן מיט א ריכטיגן קנופ. דערפאר, א שטריק וואס האט זיך צוריסן – מען נעמט די צוויי עקן, וויקלט ארום א בענדל, און מאכט אן עניבה.

חידושים:

- **פארוואס דארף מען א משיחה?** מען קען נישט בלויז מאכן אן עניבה פון דעם חבל אליין, ווייל ווען מען שלעפט (למשל א דלי), וועט זיך די עניבה אליין עפענען. דערפאר שטעקט מען אריין נאך א שטיקל (משיחה) וואס מחזק די עניבה אז זי זאל נישט אויפגיין.

- **רמ"א** – קשר של אומן בזמן הזה: דער רמ"א ברענגט אז היינטיגע צייטן ווייסט מען נישט גענוי וואס איז א קשר של אומן. דערפאר, א דאפלטער קנופ (צוויי מאל) מאכט מען נישט שבת. אבער אן עניבה (א באו/לופ) איז מותר – אפילו אן עניבה אויף א קשר (ווי ביי א גארטל – איין קשר מיט א באו אויבן) איז מותר.

קשר שאינו של קיימא מעשה אומן – לדבר מצוה
דער רמב"ם'ס ווערטער: "מותר לקשור קשר שאינו של קיימא... אפילו מעשה אומן לדבר מצוה, כגון שיקשור למדוד בה שיעור משיעורי התורה."

פשוט: א קשר וואס איז מעשה אומן אבער נישט של קיימא – וואס איז נארמאל אסור מדרבנן – איז מותר לצורך מצוה. למשל, צובינדן א שטריק כדי צו מעסטן א שיעור פון תורה.

חידושים:

- דער כלל: מעשה אומן + אינו של קיימא = אסור מדרבנן. אבער לצורך מצוה = מותר.

- **אין מקדש:** נימי כלי שיר שנפסקו – מעג מען מקשר זיין במקדש, אויך דער זעלבער יסוד. אין מקדש איז נישטא די שבות, ממילא א קשר וואס איז מעשה אומן אבער אינו של קיימא מעג מען. אבער לכתחילה מאכט מען נישט אפילו אין מקדש – נאר ווען עס פעלט אויס פאר די כנורות (וואו עס וועט זיין א קשר של קיימא) האט מען מתיר געווען, ווייל מקדש קען נאר מתיר זיין שבות, נישט דאורייתא.

הלכות מתיר

דער רמב"ם'ס ווערטער: "כל קשר שחייבין על קשירתו כך חייבין על התרתו."

פשוט: מתיר איז דער שפיגל-בילד פון קושר – יעדע קאטעגאריע (חייב, פטור אבל אסור, מותר) ביי קושר אנטשפרעכט דעם זעלבן ביי מתיר.

חידושים:

פשוט: אויב א שטריק איז שוין צוגעבונדן צו דער קו אדער צום פוטער-טראג, מעג מען צובינדן דעם אנדערן עק. אבער מען טאר נישט ברענגען א נייעם שטריק פון שטוב און צובינדן.

חידושים און הסברות:

- **פארוואס טאר מען נישט ברענגען א חבל מתוך ביתו?** ווייל עס איז **מבטל כלי מהיכנו** – ער קען עס איבערלאזן דארט. ווען דער שטריק איז שוין פארבונדן פון איין זייט, ווייסט מען אז ער גייט עס עפענען (ווייל ער נוצט עס רעגולער). אבער א נייער שטריק פון שטוב – ער דארף עס נישט צוריקנעמען, און עס קען ווערן א קשר של קיימא.

חבל גורדי

דער רמב"ם'ס ווערטער: "ואם היה חבל גורדי שמותר לטלטלו, הרי זה מעביר וקושר בפרה בעבות."

פשוט: א שטריק פון וועבערס (גורדיים = אורגים) וואס מען מעג טלטל'ן – מעג מען יא צובינדן צו דער פרה.

חידושים און הסברות:

- **פארוואס מעג מען?** ווייל א שטריק וואס מען גייט נאכדעם ניצן פאר סחורה (וועבעריי), גייט מען עס נישט לאזן אלס קשר של קיימא – מען ווייסט אז מען גייט עס עפענען.

- **וויכטיגער יסוד:** מען זעט פון דא אז **קשר של קיימא האט נישט צו טון מיט דער קוואליטעט פון דעם קנופ**, נאר מיט דעם פאקט אז מען גייט עס עפענען. דאס איז א שליטל-פרינציפ: עס איז נישט וויאזוי שטארק דער קנופ איז, נאר צי מען גייט עס לאזן דארט.

חותלות של תמרים ושל גרוגרות – מתיר

דער רמב"ם'ס ווערטער: "חותלות של תמרים ושל גרוגרות – מתיר ומפקיע וחותך."

פשוט: קערבלעך/בייטלעך וואס מען לייגט אונטער בויער צו כאפן תמרים און פייגן – מען מעג זיי עפענען בשבת.

חידושים: דער רמב"ם ברענגט דא פלוצלינג אריין "מתיר" כאטש ער האלט אינמיטן רעדן וועגן קושר. דער הגהות מיימוניות דערקלערט אז מתיר איז די זעלבע הלכה – א קשר וואס מען מעג צובינדן, מעג מען אויך מתיר זיין.

גמי לאכך – ראוי למאכל בהמה

דער רמב"ם'ס ווערטער: "כל שראוי למאכל בהמה... לפיכך אם נפסקה רצועת סנדלו בכרמלית, נוטל גמי לאכך הראוי למאכל בהמה וכורך עליו וקושר."

פשוט: אויב א רצועה פון א סנדל האט זיך צוריסן, מעג מען ניצן א שטיקל גראז (ראוי למאכל בהמה) צו פארבינדן עס, אפילו אין א מקום וואס איז נארמאל א קשר של קיימא.

חידושים און הסברות:

- **פארוואס מעג מען מיט גמי לאכך?** עטלעכע הסברים: (1) עס גייט זיך נישט האלטן – א שטיקל גראז אויף א שוך גייט באלד קאליע ווערן. (2) ער גייט עס געבן פאר זיין בהמה – עס איז וויכטיגער אלס מאכל בהמה ווי אלס שטריק. (3) עס קען נישט זיין אן אמת'דיגע קשר של קיימא ווייל דער מאטעריאל איז נישט געמאכט דערפאר.

- **חילוק צווישן רצועות:** דער רמב"ם רעדט דא פון דעם ארט ווי די רצועה איז קאנעקטעד צום שוך (שבעת עשיתן) – וואס איז נארמאל א קשר של קיימא. דערפאר טאר מען נישט ניצן א געהעריגע חוט, אבער א גמי לאכך יא.

פארגליכן צו "צורכי בישול" – וואס מיינט פארטס/חלקים פון דעם בישול-פראצעס.

תולדות תופר – מדביק

דער רמב"ם'ס ווערטער: "המדביק ניירות או ריעות בקולן של סופרים וכיוצא בו – הרי זה תולדת תופר וחייב."

פשט: צוזאמקלעבן פעיפערס אדער פארמעט מיט גלו איז תולדת תופר, ווייל עס איז ענליך צו תפירה – ער פארבינדט צוויי שטיקלעך באופן קשר של קיימא.

חידוש: ס'איז ענליכער צו סחורה ווי צו א בנין. וכן המפרק – צענעמען צוויי צוזאמגעקלעבטע פאפירן (נישט לקלקל) איז תולדת קורע.

הלכות קורע

קורע – אב מלאכה

דער רמב"ם'ס ווערטער: "הקורע כדי לתפור שתי תפירות – חייב. קורע להפסדה – פטור משום מקלקל."

פשט: קורע איז דער פארקערטער פון תופר. מען דארף צערייסן אזויפיל ווי שתי תפירות, און עס מוז זיין על מנת לתפור (צו נייען נאכאמאל).

חידושים:

- **קורע בחמתו / על המת:** דער רמב"ם זאגט אז קורע בחמתו אדער קריעה פאר א מת איז חייב, ווייל לפי שמיישב את דעתו ויניח יצרו – עס איז א תיקון. "מיישב את דעתו" גייט אויף מת, און "יניח יצרו" גייט אויף קורע בחמתו.

- **שאלה וועגן ראב"ד:** לכאורה זאל דער ראב"ד (וואס האט זיך געדונגען פריער ביי חובל אז ס'איז נישט מתקן) זיך אויך דינגען דא ביי קורע בחמתו. אבער דער ראב"ד דינגט זיך נישט דא. עס ווערט מסביר געווען אז קורע בחמתו קען זיין באופנים וואו ס'איז מותר צו כעס'ן (למשל פאר דבר תורה אדער קעגן עבירות, מבוזה תלמיד חכם) – אזוי אז עס איז אנדערש פון חובל בחברו.

- **פותח בית הצוואר:** איינער וואס שניידט אויף דעם האלז-עפענונג פון א העמד (וואס איז פארנייט געווען) איז חייב משום קורע, הגם עס איז נישט על מנת לתפור – ווייל עס איז על מנת לתקן. "על מנת לתפור" מיינט אייגנטליך – להפיק מקלקול (ארויסצוגיין פון מקלקל). דאס הייסט, "על מנת לתפור" איז נישט דוקא לתפור, נאר יעדער תיקון וואס מאכט אז דער קורע איז נישט סתם מקלקל.

הלכות בונה

אב מלאכה פון בונה

דער רמב"ם'ס ווערטער: "הבונה כל שהוא חייב."

פשט: בונה איז אנדערש פון אלע מלאכות ווייל דער שיעור איז כל שהוא. יעדע בנייה איז א דבר חשוב, ס'איז נישטא קיין מינימום שיעור.

חידוש: דאס איז ענליך צו חורש און זורע וואס האבן אויך כל שהוא – ווייל אלע זענען א תיקון אין קרקע.

המשהו פני הקרקע בבית

דער רמב"ם'ס ווערטער: "המשהו פני הקרקע בבית, כגון שהשפיל תל או מילא גיא, הרי זה בונה וחייב."

פשט: ווער עס גלייכט אויס דעם באדן אין א הויז – אראפנעמען א בערגל אדער אנפילן א גריבל – איז חייב משום בונה.

- **שאלה וועגן מקלקל ביי מתיר:** ביי קושר דארף מען קשירה "לצורך" (א תיקון), אבער ביי מתיר שטייט נישט אזא תנאי. פארוואס נישט? ביי קריעה איז דאך דא א דין פון מקלקל – אבער מתיר זיין איז נישט קיין קריעה. מתיר איז "על מנת לקשור" – ער עפנט עס אויף כדי עס נאכאמאל צו נוצן, ענליך צו קריעה על מנת לתפור. אויב ער האט א תועלת פון דעם, איז ער חייב; אויב נישט, איז עס סתם מקלקל.

תולדות קושר – הפוסל חבלים (שזירה)

דער רמב"ם'ס ווערטער: "הפוסל חבלים מן החיצין ומן החילף או מחוטי צמר או מחוטי פשתן או מחוטי שער וכיוצא בהן – תולדת קושר וחייב."

פשט: איינער וואס דרייט צוזאם פארשידענע מאטעריאלן (גראזן, צמר, פשתן, שער) צו מאכן א שטריק – דאס איז א תולדה פון קושר.

חידושים:

- **חילוק צווישן שזירה און אורג/טוה:** ביי טוה/אורג מאכט מען א סחורה (שטאף), און קליעה איז א תולדה פון אורג. דא אבער מאכט ער נישט קיין סחורה, ער מאכט א שטריק – דאס איז א הכנה פאר קשירה, דערפאר איז עס תולדת קושר.

- **שיעור:** דער שיעור איז – כדי שיעמוד החבל בפסולתו בלא קשירה. דאס הייסט, אויב דער שטריק איז גענוג לאנג אז ער האלט זיך אליין אן א קשר, איז דאס דער שיעור. ביי א קורצע שטריק דארף מען א קשר צו האלטן עס צוזאם, אבער ווען ס'איז לאנג גענוג אז די שזירה אליין ריפלעיסט די קשירה – דאס איז דער שיעור חייב.

תולדת מתיר – מפריד

חידוש: א מפריד (איינער וואס צעטיילט א געדרייטע שטריק) איז תולדת מתיר. אבער דא איז דא אן ענין פון מקלקל – ווייל ווען ער עפנט די שטריק בלייבט גארנישט איבער. נאר אויב ער האט א תועלת (למשל ער גייט עס צוריקמאכן), איז ער חייב. דער שיעור איז דער זעלבער ווי ביי פוסל – אזויפיל וואס ווען עס איז געווען גאנץ האט עס זיך געהאלטן אן קשירה.

הלכות תופר

תופר – אב מלאכה

דער רמב"ם'ס ווערטער: "התופר שתי תפירות וקשר ראשי החוט מכאן ומכאן – חייב."

פשט: תפירה איז צוזאמלייגן צוויי שטיקלעך סחורה מיט א פאדעם. ער איז חייב ביי שתי תפירות ווען ער קושר די ענדן פון פאדעם אז עס זאל זיך האלטן.

חידושים:

- **חילוק צווישן תפירה און קליעה/אריגה:** קליעה/אריגה איז צו מאכן די סחורה אליין; תפירה איז צו פארבינדן צוויי שוין-עקזיסטירנדע שטיקלעך סחורה.

- **קשירת ראשי החוט:** ביי נאר שתי תפירות דארף מען קושר זיין די ענדן, ווייל אן דעם האלט זיך נישט די תפירה – און כל העושה מלאכה ואין מלאכתו מתקיימת בשבת פטור. אבער ביי מער ווי שתי תפירות (שלש וכו') האלט זיך עס אליין, ממילא אפילו שלא קשר איז ער חייב.

- **המוציא חוט של תפירה:** איינער וואס ציט ארויס א תפירה-פאדעם (שנעפט עס צו) – איז חייב משום צורכי התפירה. עס ווערט געפרעגט: איז דאס א תולדה פון תפירה? וואס מיינט "צורכי התפירה" – צי עס מיינט מעין המלאכה אדער א תולדה? דער רמב"ם איז נישט מסביר. עס ווערט

4 הכנסת יד הקורדום בתוך העין שלו — אריינלייגן דעם האמער-קאפ אין דעם הילצערנעם בית יד איז תולדת בונה וחייב. **וכן כל כיוצא בזה.**

5 תוקע עץ בעץ — קיין חילוק צי מיט א נאגל צי עץ בעץ (איין האלץ אין א לאך פון דעם אנדערן) — תולדת בונה וחייב.

6 העושה נקב כל שהוא בלול של תרנגולים — מאכן א לאך אין א הינער-שטאל כדי אריינצולאזן לופט אדער ליכט, חייב משום בונה, ווייל דערמיט מאכט ער דעם לול יוזעבל.

7 המחזיר דלת של בור, של שיה, של מערה — צוריקלייגן א טיר אויף א גרוב, אפילו ס'איז נישט אויף א הינדזש נאר מ'לייגט עס נאר ארויף, איז חייב משום בונה.

הלכות סותר

סותר — אב מלאכה

דער רמב"ם ווערטער: "סותר כל שהוא חייב, ובלבד שיהא סותר על מנת לבנות. אבל הסותר דרך השחתה פטור — ווייל ער איז א מקלקל."

תולדות סותר

סותר אוהל קבוע, שפירק עץ תקוע — דאס קעגנאיבער פון די תולדות בונה: צענעמען אן אוהל קבוע, אדער ארויסנעמען א האלץ וואס איז אריינגעשטעקט — איז תולדת סותר וחייב, **ובלבד שיתכוין לתקן** — אבער נישט דווקא אין דעם זעלבן ארט, ער וויל מתקן זיין עפעס אנדערש. דאס איז סותר על מנת לתקן.

הלכות מכה בפטיש

אב מלאכה

דער רמב"ם ווערטער: "המכה בפטיש מכה אחת חייב."

חידוש: דער רמב"ם זאגט נישט וואס די אב מלאכה איז בפירוש — ער גייט גלייך צו די תולדה. די אב איז פשוט די לעצטע קלאפ וואס פארענדיגט א מלאכה.

תולדת מכה בפטיש

דער רמב"ם ווערטער: "כל העושה דבר שהוא גמר מלאכה, הרי זה תולדת מכה בפטיש וחייב."

ביישפילן:

- **המנפת בכלי זכוכית** — אריינבלאזן אין גלאז-כלי צו פארענדיגן עס.

- **הצר כלי צורה / הצורב כלי חרס** — אויספארעמען א כלי אדער אויסברענען חרס כלים אפילו נאר א חלק.

- **הגורד / המגרד כל שהוא** — אראפקראצן/שלייפן כל שהוא פון א כלי — מען ענדיגט צו די כלי דורך אראפנעמען איבעריגע שטיקלעך.

- **העושה נקב כל שהוא** — מאכן א לאך אין עפעס וואס דארף א לאך (ביי בעץ, בנין, כלים).

פתח שאינו עשוי להכניס ולהוציא

דער רמב"ם ווערטער: "וכל פתח שאינו עשוי להכניס ולהוציא, אין חייבין עליו."

פשוט: א פתח וואס איז נישט געמאכט סיי אריינצוברענגען סיי ארויסצונעמען, איז מען נישט חייב דערויף משום מכה בפטיש.

חידושים:

חידוש: פארוואס איז דאס נישט חורש? בשדות איז אזא מעשה חורש, ווייל עס דינט פאר דעם צוועק פון חרישה/פלאנצן. אבער בבית, וואו מ'גייט נישט פלאנצן, איז עס א תולדה דבונה — ווייל ער פארבעסערט דעם בנין.

נותן אבן ונותן טיט

דער רמב"ם ווערטער: "הנותן את הטיט חייב" — ביים בויען א וואנט, וואו איינער לייגט שטיינער און א צווייטער לייגט סעמענט (טיט), איז דער נותן הטיט חייב, און דער נותן האבן איז נאר א מסייע.

חידוש און קשיא: פארוואס איז דאס אנדערש פון מבשל, וואו יעדער וואס טוט א צורך הבישול (לייגט תבלינים, אנצינדט פייער, אאז"וו) איז חייב? פארוואס זאגט מען נישט אז יעדע זאך מצורכי הבנין איז אויך חייב?

עס ווערט פרובירט א תירוץ: ביי בונה, סתם לייגן שטיינער אן סעמענט איז נישט קיין בנין — עס מוז זיין קאנעקטעד. ביי בישול אבער קען מען קאכן אן תבלינים, יעדע חלק שטייט בפני עצמו. אבער דער תירוץ ווערט נישט אנגענומען אלס דעפיניטיוו — "אונז ווייסן נישט, אונז גלייבן די הייליגע חכמים." דער רמב"ם האט נישט געגעבן קיין טעם.

בונה על גבי עליון

דער רמב"ם ווערטער: ווער עס לייגט דעם אויבערשטן שטיין אויף דעם טיט וואס איז שוין דא פון אונטן, אפילו ער לייגט נישט קיין טיט פון אויבן (ווייל ס'קומט נישט מער), איז חייב — **שהרי הניחו על טיט אחר.**

חידוש: געווענליך ווען מ'לייגט א שטיין אינמיטן א וואנט אויף עקזיסטירנדע טיט, איז מען נישט חייב, ווייל עס פעלט נאך די טיט פון אויבן וואס זאל האלטן דעם שטיין. אבער ביי דעם אויבערשטן שטיין, וואו מ'דארף נישט מער פון אויבן, איז דאס שוין גמר מלאכה.

בונה על גבי כלים פטור

דער רמב"ם ווערטער: "בונה על גבי כלים פטור" — בנין הייסט אין קרקע, נישט אויף כלים.

חידוש (ערוך השולחן): דער ערוך השולחן פרעגט: אין דעם משכן האט מען נישט געבויט אויף קרקע, נאר אויף אדנים! ער ענטפערט: די אדנים זענען א חלק פון דעם בנין גופא. ענליך ווי א טענט — מ'זאגט נישט אז דער אונטערשטער חלק איז א "כלי". "על גבי כלים" מיינט למשל בויען עפעס אויף א טיש — דאס איז א שוואכערע בנין.

תולדות בונה

1 עושה אוהל קבוע — תולדת בונה וחייב. נארמאלע בונה איז מיט שטיינער, אן אוהל איז מיט פעבריקס אדער ענליכעס. דאס איז געווען ביי דעם משכן.

2 העושה כלי אדמה (טעפער) — מאכן א כלי פון לייט איז תולדת בונה. דער שיעור איז שריפה (ברענען אין אויוון), אבער דאס ברענען אליין איז תולדת מבשל. די עצם אויספארעמען פון דעם כלי, נאך פאר דעם ברענען, איז שוין חייב משום תולדת בונה.

חידוש און קשיא: פארוואס איז בויען אויף א כלי פטור, אבער מאכן א כלי אליין איז חייב? עס ווערט נישט אויפגעלייזט.

3 מגבן את הגבינה — תולדת בונה. צוזאמענעם שטיקלעך קעז צו איינס איז בונה. אבער דא איז יא דא א שיעור — כגרוגרת — ווייל ביי עסן דארף אלעמאל זיין א שיעור פון חשיבות.

חידוש און קשיא: צוזאמענעם קעז הייסט בונה, אבער צוזאמענעם ציגל אויף א טיש הייסט נישט בונה (בונה על גבי כלים פטור). פארוואס? "ס'גייט מיר נישט אריין אין קאפ."

דער רמב"ם'ס ווערטער: "המנער טלית חדשה שחורה כדי להסיר הצהוב והלבן שבה כדי שתיראה נאה – חייב חטאת."

פשט: א נייע שווארצע טלית (בגד) האט געלע אדער ווייסע הארעלעך פון דער שחורה. ווען איינער שאקלט עס אויס כדי עס זאל זיין גלאנציג און שיין שווארץ – איז ער חייב חטאת משום מכה בפטיש דאורייתא, ווייל דאס איז גמר מלאכה פון דעם בגד.

חידושים:

- דאס איז א חיוב חטאת (דאורייתא) ווייל ביי א נייע טלית איז דאס אויסשאקלען א חלק פון וויאזוי מען מאכט דעם בגד – דאס איז די גמר מלאכה, די "ניו" פון דעם בגד.

- אבער איינער וואס איז נישט מקפיד בכלל – איז מותר.

- דער חילוק צווישן די פריערדיגע הלכה (יבלות – פטור ביי דרך עסק) און דא (חייב חטאת): ביי יבלות רעדט מען פון אלטע בגדים וואס מ'נעמט אראפ שטויב, ביי טלית חדשה שחורה רעדט מען פון גמר מלאכה פון א נייעם בגד.

- [הערה:] פון דא שטאמט דער מנהג פון מענטשן וואס פאלדן נישט זייערע נייע בגדים אויף שבת.

הלכות צידה (פרק י"ד)

יסוד פון צידה

דער רמב"ם'ס ווערטער: "הצד דבר שזרכו לצודו – חייב. והיא שיוציאנו ממקום שאינו משתמר למקום שהוא משתמר."

פשט: מען איז חייב אויף צידה נאר ביי א זאך וואס ס'איז דרך צו יאגן. און די הגדרה פון צידה איז: ברענגען פון א פלאץ וואס איז נישט משתמר (נישט באוואקט/פאראכאפט) צו א פלאץ וואס איז משתמר – וואו מען דארף אים נישט נאכאמאל כאפן.

ביישפילן פון חייב

דער רמב"ם'ס ווערטער: "כגון שרדף אחר צבי עד שהכניסו לבית או לגינה ולחצר ונעל, או שהפריח עוף והכניסו למגדל, או שהכניסו דגים מן הים לתוך ספל של מים – חייב."

פשט: נאכלויפן א הירש ביז ער איז אין א הויז/גארטן/חצר און פארשפארן; אריינשטופן א פויגל אין א שאנק (מגדל); אריינלייגן פיש פון ים אין א שישל וואסער – אלעס חייב.

חידוש: "מגדל" אין דער גמרא מיינט א שאנק (נישט א טורעם), ווייל א פויגל אין א חצר איז גארנישט ווערד – ער קען אנטלויפן.

ביישפילן פון פטור אבל אסור

דער רמב"ם'ס ווערטער: "הפריח צפור לבית, או שהפריח דג ועקרב מן הים לבריכה של מים, או שהכניסו חיה לטרקלין רחב – פטור, שאין צידה גמורה, שמא יצטרך לרדוף אחריה."

פשט: א פויגל אין א הויז, א פיש אין א גרויסע בריכה, א חיה אין א ברייטן פאלאץ – איז פטור אבל אסור, ווייל ער וועט נאך דארפן נאכלויפן, עס איז נאך מחוסר צידה.

צבי וארי – באזונדערע דינים

דער רמב"ם'ס ווערטער: "דוקא צבי וארי... חייב עד שיכניסנה לקיפוש."

פשט: א הירש אדער א לייב, וואס אפילו אין א קליינע שטח איז נאך שווער צו כאפן, דארף מען אריינלייגן ממש אין א קליינע קעידזש (קיפוש). יעדע

- דער רמב"ם ברענגט דעם ביישפיל פון נקב של לול וואס איז געמאכט להכניס האור ולהוציא הלופט. דער עיקר איז אז א פתח דארף האבן א וועג אריין און א וועג ארויס.

- א לאך וואס איז געמאכט נאר אריינצולייגן א נאגל – דארט גייט עפעס אריין אבער גארנישט ארויס, איז דאס נישט מכה בפטיש. עס קען זיין בונה, אבער נישט מכה בפטיש.

המפיס מורסא / שחין

דער רמב"ם'ס ווערטער: "המפיס שחין בשבת כדי להרחיב פי המכה – חייב משום מכה בפטיש, שזו היא מלאכת הרופא. אבל אם אינו מפיס אלא להוציא ממנו ליחה – הרי זה מותר."

פשט: איינער וואס עפנט א שחין (בלוטער/אבסצעס) כדי צו פארברייטערן די עפענונג – פאר רפואה צוועקן – איז חייב משום מכה בפטיש ווייל דאס איז מלאכת הרופא. אבער נאר ארויסדריקן ליחה (אן כוונה צו מאכן א פתח) איז מותר.

חידושים:

- "שזו היא מלאכת הרופא" – דאס איז דער סיבה פארוואס עס איז מכה בפטיש: ווייל עס איז א תיקון. מכה בפטיש מיינט א קליינע תיקון וואס ענדיגט עפעס. מלאכת הרופא איז איינע פון די זאכן וואס פאלט אונטער מכה בפטיש, כאטש דער רופא טוט אויך אנדערע מלאכות.

- דער חילוק: ווען ער מאכט א "טיר" אין דעם שחין (להרחיב פי המכה) – דאס איז מכה בפטיש; ווען ער וויל נאר ארויסנעמען ליחה אן צו מאכן א פתח – איז דאס אינגאנצן מותר ווייל עס איז נישט קיין מלאכה בכלל.

המסרטט על אבן / המצדד את האבן

דער רמב"ם'ס ווערטער: "המסרטט על אבן כל שהוא – חייב משום מכה בפטיש. והמצדד את האבן ביסוד הבנין ותקנה בידו והושיבה במקומה הראוי לה – חייב משום מכה בפטיש."

פשט: מאכן א קליינע ליניע/סימן אויף א שטיין (כדי עס זאל זיין גראד צום איינבויען) איז מכה בפטיש. אויך, איינער וואס שטופט צו א שטיין ביים יסוד פון א בנין אז עס זאל זיין גראד – איז חייב משום מכה בפטיש.

חידוש ביי מצדד את האבן: דער שטיין ליגט שוין דארט, ער לייגט עס נישט לכתחילה אריין. ער גיט עס נאר א קליינע ריק אז עס זאל זיין גראד. אבער דורך דעם קליינעם שטופ ווערט דער גאנצער בנין גראד – דאס איז מכה בפטיש ווייל עס איז די גמר תיקון.

הלוקט יבלות מעל בגדים

דער רמב"ם'ס ווערטער: "הלוקט יבלות מעל בגדים ביד – חייב משום מכה בפטיש. אבל מסירן דרך עסק – פטור."

פשט: איינער וואס נעמט אראפ קליינע קנעפלעך/הארעלעך (לינט) פון וואלענע בגדים מיט קפידא – איז חייב משום מכה בפטיש ווייל דאס איז גמר מלאכה פון דעם בגד. אבער סתם אראפבלאזן/אראפנעמען דרך עסק (אן קפידא) – איז פטור.

חידושים:

- עס רעדט פון א כלי צמר וואס האט נאטירלעכע יבלות/קנעפלעך, און דאס אראפנעמען איז א חלק פון גמר מלאכה פון דעם בגד – נישט סתם קליינינג.

- דער חילוק צווישן מקפיד (ער וויל עס זאל זיין ריין) – חייב, און דרך עסק (סתם אראפגענומען אן באזונדערע כוונה) – פטור אבל אסור.

המנער טלית חדשה שחורה

--- בעל חי לויט זיין נאטור – א פויגל דארף א קליינע באקסל, א לייב דארף עפעס וואו ער קען נישט איין לויף אנטלויפן.

כלל: וואס הייסט "אינו מחוסר צידה" / שיעור "מקום קטן"

דער רמב"ם ווערטער: "כל מקום שאם ירצה להגיע לחיה בשחיה אחת... קירות קרובים זה לזה..."

פשט: דער כלל איז: אויב מען קען דערגרייכן די חיה מיט איין כאפ/לויף – איז דאס א מקום משתמר. אויך ווען די ווענט זענען נאנט איינע צו די אנדערע אז עס איז נישטא קיין לידיגע פלאץ צו אנטלויפן.

חידושים:

- "שחיה אחת" ווערט אויסגעטייטשט נישט ווי שווימען, נאר ווי איין כאפ/לויף – מיט איין באוועגונג קען מען אים דערגרייכן.

- דער שיעור פון י"ב על י"ב איז פארבונדן מיט ווי הויך די ווענט זענען – אויב ס'איז הויכע ווענט, קען דער פלאץ זיין גרעסער און נאך אלץ הייסן "מקום קטן" (ווייל דער צל דערגרייכט). ס'איז אבער נישט קלאר וואס דער פונקטליכער שיעור איז.

- "מקום שגדול מזה – הרי היא פטורה" – אין א גרעסערן פלאץ איז מען פטור ווייל עס איז נאך "מחוסר צידה". דער רמב"ם זאגט נישט אז ס'איז מותר – נאר פטור (אבל אסור).

- אן אינטערעסאנטע באמערקונג: ביי אנדערע מלאכות (ווי נייען) דארף די מלאכה זיין געענדיגט כדי מען זאל זיין חייב. דא ביי צידה איז ער אויך פטור אויב ס'איז מחוסר צידה – דער זעלבער יסוד.

וועלכע בעלי חיים זענען "מינן ניצוד"

דער רמב"ם ווערטער: "אחד משמונה שרצים האמורים בתורה... ואחד משאר שקצים ורמשים שיש להם מינן צידה."

פשט: מען איז חייב אויף צידה ביי זאכן וואס מ'פירט זיך צו צוד זיי.

צד לשחק בו

דער רמב"ם ווערטער: "הצד אחד מהם, בין לצורך בין שלא לצורך, אלא לשחק בו – חייב, הואיל ונתכוון לעצם הצידה."

פשט: אפילו ווען מען כאפט א בעל חי נאר צום שפילן – איז מען חייב, ווייל מען האט זיך מכוין צו דער עצם הצידה.

חידושים:

- וואס מיינט "לשחק בו"? ס'איז נישט אז ער שפילט מיט דעם בעל חי נאכדעם, נאר ער שפילט דעם "שפיל" פון פאנגען אליין – ער כאפט עס און באפרייט עס גלייך (ווי "catch and release" ביי פישן). דאס איז "צד לשחק."

- פארוואס איז דאס נישט מלאכה שאינה צריכה לגופה? ווייל ער האט זיך מכוין צו דער עצם הצידה, דאס איז גופה פון די מלאכה. לויט דעם רמב"ם שיטה (אז מלאכה שאינה צריכה לגופה איז חייב) איז עס פשוט. אבער אפילו לויט אנדערע שיטות – דא האט ער זיך מכוין צו דער מעשה צידה גופא.

- דער רמ"א ברענגט אז אזא "ספארט" פון צוד מיט הונט טאר מען אפילו אין וואכן נישט טון, ווייל ס'איז "מושב ליצים."

ישן, סומא – א שלאפנדיגער אדער בלינדער צבי

חידוש: אפילו א שלאפנדיגער אדער בלינדער צבי איז נאך אלץ מחוסר צידה, ווייל ער קען זיך אויפוועקן ווען מ'כאפט אים, און דער מין איז בכלל א מין וואס איז מחוסר צידה.

תולדה פון צידה – משלח כלבים

דער רמב"ם ווערטער: "המשלח כלבים כדי לצוד צבאים וארנבים וכדומה... הרי זה צד וחייב."

פשט: ווען מ'שיקט הונט צו כאפן א צבי, און דער מענטש ארבעט צוזאמען מיט דעם הונט (דער הונט לויפט נאך, דער מענטש כאפט, אדער פארקערט), איז ער חייב משום צידה.

חידושים:

- דאס איז א חידוש אז צידה דארף מען נישט אליינס טון – מ'קען עס טון צוזאמען מיט זיין בהמה אדער א כלי.

- דער רמ"א (אויף שבת) זאגט אז צוד מיט הונט איז "מושב ליצים" און מ'טאר עס נישט טון אפילו אין וואכן. א נארמאלער איד כאפט כדי צו עסן, אבער צוד מיט הונט איז א "ספארט" פאר פארגעניגן.

- עס איז געווען א דיסקוסיע צי "hunting for fun" איז בכלל ערלויבט, און צי ס'איז א סכנה.

שנים שעשאוה ביי צידה

דער רמב"ם ווערטער: "צבי שנכנס לבית ונעל אחד בפניו – חייב. נעלו שנים – פטורין."

פשט: אויב א צבי לויפט אריין אין הויז און איינער פארשפארט די טיר – איז ער חייב. צוויי מענטשן צוזאמען – פטור (שנים שעשאוה).

חידושים:

- "ישב אחד על הפתח ולא מילאו" – איינער זיצט ביי דער טיר אבער פילט נישט אויס דעם גאנצן עפענונג. ער איז פטור ווייל ס'איז נאך דא אן אפענע טיר, דער צבי קען נאך אנטלויפן – ער האט נישט געטון קיין מעשה צידה.

- ווען דער צווייטער קומט און פילט אויס דעם רעשט – דער צווייטער איז חייב (ער האט פארענדיגט די צידה). דער ערשטער איז פטור.

- ווען דער ערשטער האט אנגעפילט דעם פתח, און דער צווייטער זעצט זיך אויפן זייט, און דער ערשטער גייט אוועק – דער ערשטער איז חייב (ער האט געמאכט די מעשה צידה), דער צווייטער מעג זיצן דארט ביז מוצאי שבת און נעמען דעם צבי.

נועל ביתו לשומרו / נכנס לו צפור תחת כנפיו

חידוש: ווען א מענטש פארשפארט זיין טיר סתם (נישט וויסנדיג אז א צבי איז דארט), איז ער נישט עובר. אזוי אויך, ווען א פויגל גייט אריין אונטער זיינע בגדים ("כנפיו") – ער מעג זיצן און אויפהיטן ביז מוצאי שבת. דער יסוד: נאר די פעולה פון צידה איז אסור. סתם צו זיין דארט וואו א בעל חי קען נישט אנטלויפן – דאס איז נישט קיין מעשה צידה. און איינמאל ס'איז שוין געשען א צידה, זאגט מען נישט אז א גאנצע צייט געשעט נאכאמאל נאכאמאל צידה.

זקן, חיגר, חולה, קטן

א צבי וואס איז אלט, הינקעדיג, קראנק, אדער קליין – פטור, ווייל ער קען נישט גוט לויפן, ס'איז נישט קיין ריכטיגע צידה.

הצד חיה ועוף שברשותו

דער רמב"ם ווערטער: "הצד חיה ועוף שברשותו, כגון אווזין ותרנגולין ויוני עלייה – פטור."

דער רמב"ם'ס ווערטער: "כיצד יעשה? כופה כלי עליהן, או עושה עליהן בגד וכדומה, ובלבד שלא יזיקו."

פשט: מען מעג א כלי ארויפלייגן אויף מזיקין (ווי נחשים/עקרבים) אדער זיי איינצוקלען מיט א שטיק בגד, כדי זיי זאלן נישט שאדן, אבער מען טאר זיי נישט הרג'ענען.

חידושים און הסברות:

1. **דער יסוד פון דער הלכה** — נישט צידה בכלל: דער גאנצער ענין דא איז נישט א שאלה פון צידה כלל. דער מענטש האט נישט קיין כוונה צו כאפן די בעלי חיים — ער וויל בלויז ניצול ווערן פון זיי, זיך באשיצן. דאס איז נישט מלאכה שאינה צריכה לגופה (וואו מען טוט יא די מעשה מלאכה אבער נישט פאר דעם צוועק), נאר עס איז בכלל נישט קיין מעשה צידה.

2. **א קשיא אויפ'ן רמב"ם** — פארוואס איז דא אפילו אן איסור דרבנן? אויב דער מענטש האט בכלל נישט קיין כוונה פון צידה, נאר ער וויל זיך ניצול ווערן — פארוואס זאל עס זיין אפילו אן איסור דרבנן? דער רמב"ם האלט דאך אז מלאכה שאינה צריכה לגופה איז פטור (אבל אסור מדרבנן). אבער דא איז עס נאך ווייניגער ווי מלאכה שאינה צריכה לגופה — עס איז בכלל נישט קיין צידה-מעשה! די קשיא בלייבט נישט גאנצן אויפגעלייזט.

3. **גמרא vs רמב"ם:** אין דער גמרא איז משמע אז דער ענין האט א דין פון מלאכה שאינה צריכה לגופה, אבער דער רמב"ם פסק'נט אנדערש — ער שטעלט עס אוועק אלס א באזונדערע הלכה וואו מען מעג באדעקן מזיקין, נישט אלס א פטור פון מלאכה שאינה צריכה לגופה.

4. **חילוק צווישן סכנת נפשות און סתם מזיק:** דא רעדט מען נישט פון מינים וואס זענען א סכנת נפשות (וואו מען מעג זיי הרג'ענען), נאר פון סתם מזיקין — און אפילו ביי סתם מזיקין מעג מען זיי באגרעניצן (כופה כלי), אבער נישט צוד זיין אין דעם פולן זין.

סיום: דערמיט ווערט פארענדיקט דער סיכום פון הלכות שבת, פרקים י'—י"ד, וואס באהאנדלט די מלאכות פון קושר, מתיר, תופר, קורע, בונה, סותר, מכה בפטיש, און צידה.

פשט: זאכן וואס באלאנגען שוין פאר אים, אפילו זיי פליען ארום, זיי קומען יעדן טאג אהיים — זיי הייסן "ניצודים" און ס'איז נישט קיין ריכטיגע צידה.

חידושים:

- דער רמב"ם זאגט "פטור" — דאס מיינט ס'איז אסור מדרבנן, נישט מותר לכתחילה.

- **דער משנה ברורה זאגט:** א טשיקן (וואס אנטלויפט בכלל נישט פון זיין בעל הבית) איז בכלל נישט שייך צידה — דעמאלטס איז בכלל מותר.

הצד דברים שאין במינן צידה

דער רמב"ם'ס ווערטער: "הצד דברים שאין במינן צידה, כגון חגבים, חזיזים, צרעין, זבובים, יתושין, פרעושים וכיוצא בהן — פטור."

פשט: זאכן וואס קיינער פירט זיך נישט צו צוד — פטור אבל אסור מדרבנן.

צד מזיקין — נחשים ועקרבים

דער רמב"ם'ס ווערטער: "המוסרן למזיקין, כגון נחשים ועקרבים וכיוצא בהן, ואף על פי שאינן ממיתין... מותר לצוד אותן בשבת, והוא שיתכוין להנצל מנזקן."

פשט: מזיקים וואס קענען שאדן (אפילו נישט טייטן) מעג מען כאפן אין שבת, אויב מ'כוינט זיך נאר ניצול צו ווערן פון זייער שאדן.

חידושים:

- דאס איז נישט מלאכה שאינה צריכה לגופה — ווייל ער וויל ניצול ווערן, דאס איז דער "גוף" פון זיין כוונה.

- ביי זאכן וואס זענען "אין במינן צידה" איז עס פטור אבל אסור מדרבנן. אבער ווען ס'איז מזיקים, האבן חכמים מתיר געווען אפילו לכתחילה — ווייל מ'דארף ניצול ווערן פון שאדן.

כיצד יעשה — כופה כלי עליהן

תמלול מלא

יא.

Speaker 2:

אקעי.

הלכה א — הקושר: יסודות פון מלאכת קושר

דער רמב"ם'ס ווערטער

Speaker 1:

הקושר, זאגט דער רמב"ם אזוי: "הקושר קשר של קיימא", אויב איינער מאכט א קשר וואס האלט זיך, א קניפ וואס האלט זיך, "והיא מעשה אומן, הייב".

צוויי תנאים אדער איינער?

סאו דו האסט דא צוויי זאכן: איינס, עס דארף זיין א קשר של קיימא. קען מען לערנען אנדערש, קען מען לערנען אז א קשר של קיימא איז א מעשה אומן, וואס מיינט א קשר של קיימא? עפעס וואס אן אומן טוט, איינער וואס ווייסט אזוי צו מאכן די ריכטיגע קניפ, אדער דאס קען זיין, עס איז דא צוויי תנאים, א קשר של קיימא און א מעשה אומן, דאס זענען אין די רמב"ם, שפעטער, שפעטער פירט ער אויס אז אויב עס האט נאר איין תנאי איז נישט קיין...

Speaker 2:

יא, יא.

רמב"ם הלכות שבת פרק י' — מלאכת הקושר

הקדמה — סקירת המלאכות עד כה

Speaker 1:

לאמיר לערנען רמב"ם, ספר זמנים, הלכות שבת, פרק י'.

מיר האבן שוין געלערנט די ערשטע צוואנציק פון די ל"ט מלאכות, האלטן אינמיטן די מלאכות וואס האט צוטון מיט מאכן סחורה, מאכן א קלייד.

דאס איז זיין אינטערעסאנט פינקט, אויך אין די... דער המבוחר קושר.

Speaker 2:

יא, אויך אין די פריערדיגע סעריעס כאילו דער רמב"ם האט געסטאפט אין די מיט, געמאכט אן עוף דעם אנהייב פרק ט'. אויך דא איז...

Speaker 1:

נאך פיל מער איבערגעבליבן קושר מתיר.

Speaker 2:

יא, דער רמב"ם ס'איז זענדליך די קאטעגאריעס אלס א וויכטיגע, מיט די 39, ס'צייגט זיך אז עס איז נישט קיין צו א לאנגע פרק, ער האט נישט רעקאגניזד אין די זאך אז דאס איז פאס און דאס איז בגדים. ס'גייט דארט דער עיקר אלע מלאכות שבת.

Speaker 1:

אומנות איז דאך נישט שייך, ס'איז נישט שבת'דיגע זאכן. עניטינג וואס מ'טוט זיך אפ מיט א שיף, אפילו אויב ס'איז נישט דא קיין רייסע, איז נישט שבת'דיג. ס'איז גמל, די אלע זאכן מיט די חיות. וואס קומט אריין דא שבת? אפשר אלע מעשה אומן, עני מעשה אומן לכאורה טאר מען נישט טון. אבער מעשה אומן מיינט אייביג עפעס וואס מ'טוט אלס א חלק פון זיך אויסצוגלייכן מיט א שף אדער מיט א גמל. מעשה אומן איז א סארט קשר. ס'איז גראדע אמת אז די ספנים האבן זייער סארט קשר וכו'. מעשה אומן מיינט אזא סארט קשר.

מ'קען מאכן פאר א שף, אפשר דארף איך מאכן א קשר וואס איז נישט קיין מעשה אומן, איך ווייס נישט.

Speaker 1

ניין, איך מיין אז די קוואליטי פון די קשר ליגט אין די ווארט קשר של קיימא. מעשה אומן מיינט פארוואס מאכט מען די קשר, פאר וועלכע זאך מאכט מען די קשר. ס'איז דא אזא זאך קשר של קיימא פאר א מעשה אומן, ס'איז די זעלבע זאך. מ'קען מאכן א קשר של קיימא... ס'איז נישט די זעלבע זאך. קשר של קיימא רעדט וועגן די קוואליטי פון די קשר, און די מעשה אומן רעדט פארוואסערע זאך מ'מאכט די קשר.

Speaker 2

ניין, ניין, לאמיר לערנען די גמרות. דאס איז א סארט קשרים. ער גייט געבן די גמרות פון זאכן וואס זענען, וויאזוי הייסט עס, וואס זענען קשר של קיימא אבער ס'איז נישט מעשה אומן, וואס זענען אויך עפעס צו פאררעכטן א בהמה וכדומה, נאר ס'איז נישט א זאך וואס די אומנים ווייסן פונקטליך וויאזוי צו מאכן די סארט קשר וואס האלט זיך גוט. א פשוט'ער מענטש ווייסט נישט, ער קען צובינדן זיין קעמל, אבער ס'גייט נישט זיין אזוי גוט. ס'גייט זיין של קיימא. של קיימא מיינט אז ער האלט נישט ביים אויפבינדן, ס'איז געמאכט צו בלייבן. של קיימא מיינט כפשוטו. של קיימא איז בעצם נישט קיין סארט קשר. של קיימא איז בעצם, ס'איז דא א קשר וואס מ'מאכט ווייל מ'גייט עס מארגן אויפמאכן, של קיימא מיינט אז דו גייסט עס נישט מארגן אויפמאכן, ס'איז געמאכט צו בלייבן. חוץ פון דעם קען מען מאכן א גוטע קשר וואס דער אומן ווייסט וויאזוי צו מאכן, יעדער איינער אין זיין אומנות האט ער זיך זיינע, און ס'איז דא א פשוט'ע קשר וואס א פשוט'ער מענטש קען מאכן.

הלכה ב – דוגמאות פון קשר של קיימא שאינו מעשה אומן

דער רמב"ם ווערטער

Speaker 1

לאמיר לערנען די גמרות און מיר טרייען זען צו פארשטיין. קיצור, זאגט דער רמב"ם, איז ער מסביר אזוי: **נפסקה לו רצועה**, ס'האט זיך אמאל געשניטן א רצועה, מוז טאן פון די סנדל, אדער, ווי ס'איז פריער געזאגט, די וואס מ'לייגט ביי די מנעל וסנדל, **וקשר**, ער האט עס צוגעבינדן. אדער **שנפסקה חבל**, ס'האט זיך איבערגעריסן די חבל פון עפעס, פון א כלי, **וקשר**, האט ער עס צוגעבינדן. **או שקשר חבל בדלי**, ער האט צוגעבינדן צו די דלי וואס מ'שעפט ארויס וואסער, האט ער צוגעבינדן א חבל מ'זאל עס קענען אנכאפן. **או שקשר רצועה**, ער האט צוגעבינדן די רצועה, די מויל-שלאס, די זאך וואס מ'האט, די שלאף פון די בהמה. די אלע זאכן, **הרי זה פטור, הואיל ואינו מעשה אומן**.

וכן כל כיוצא באלו הקשרים שהן מעשה הדיוט. דאס הייסט, איך מיין אז די ווארט איז "שנפסקה לו". דאס הייסט, ווען מ'נייט א שיך און מ'מאכט א גוטע קשר, איז עס א מעשה אומן. אבער ס'האט זיך צעריסן, יעדער איינער פיקסט אביסל וויפיל ער קען. אזוי אויך שנפסקה חבל, אדער חבל בדלי, איז עפעס וואס יעדער איינער קען מאכן. מ'קומט אן צו א באר און מ'דארף דארטן צובינדן א חבל בדלי, קען עס יעדער איינער טון. דאס איז נישט קיין מעשה אומן, מעשה הדיוט. אבער ס'איז לקיום.

כל אדם קושר לקיום, איינער וואס בינדט צו זיין שיך וויל אז ס'זאל זיין דארטן פאר א לענגערע צייט. דאס הייסט, א קשר של קיימא וואס איז נישט

Speaker 1

מיינסט אויך, עפעס זעען מיר דא א פאל וואס מען דארף אן אומן, יא? מיר האבן אויך געהאט, עפעס דארף אן אומן, פון חורש.

Speaker 2

שוין, מען דארף אן אומן.

Speaker 1

ס'טייטש שוין כמעט צו זאגן אז עס איז עפעס וואס איז א פער- "מעשה אומן".

Speaker 2

אקעי.

דוגמאות פון קשרים וואס זענען חייב

Speaker 1

עס איז דא פילע סארטן קשרים, א קשר וואס פולפילט די צוויי תנאים, אזוי עס איז אן אומן'סטיגע קשר און סיי עס איז א קשר של קיימא ס'בלייבט... איז חייב. דעמאלטס איז ער חייב. ואין ער גיט די גמרא... ער גיט אריין די גמרא די גמראס. **"כגון"**, וואס זענען די גמראס פון די קניפן וואס איז א של קיימא און א מעשה אומן? **"קשר הגמלים"**, א קניפ מיט וואס מען בינדט צו... **"הגמולים"** זאגט ער. וואס דער מענטש מענטש נישט... עס זאגט אז אין די נאז פון דער גמל לייגט מען אריין א א עפעס, א קניפ. און צו דעם קאנעקט מען א שטיקל סחורה וואס דער וואס דרייווט דעם גמל, דער מנהיג, זאל קענען אנפירן דעם גמל. אדער **קשר ספנים**, אין א שיף לייגט מען זיך אריין א שטריק וואס צו קענען צובינדן צו די יבשה, זאל מאכן דעם קניפ.

וקשרי רצועות מנעל וסנדל, אדער די קניפן וואס מ'בינדט צו די רצועות מנעל וסנדל, **שקושרים הרצוענים** וואס די שוסטערס בינדן צו צו די שיך **בשעת התיווצרות** ווען מ'מאכט די שיך, **וכהאי גוונא** זענען קניפן וואס מ'וויל פאר די לאנג טוירם. מ'וויל נישט נאר, נישט יעדע מאל ווען מ'גייט ארויס מיט די גמל מאכט מען א נייע קניפ, נאר ס'זעט אויס אז מ'לייגט עס איין מאל און ס'איז א קיימא פאר א לענגערע צייט. און די זעלבע זאך די אנדערע זאכן, איז א מעשה אומנות, איז א קשר וואס מ'מאכט פאר א אומנות, אלס א חלק, יא? די ווארט איז ווייל אן אומן מאכט עס, אדער ווייל ס'איז אן ענין פון אומנות. מ'גייט דרייוון א גמל, א סוס, א ספינה, דאס זענען זאכן וואס מ'טוט אין ארבעט.

Speaker 2

רייט, די גמרות וואס ווייזן דיר אז ס'איז דא א סארט קשר וואס איז א ספעציעלע פאכמאנישע קשר. ס'איז נישט א טאג-טעגליכע זאך וואס מ'מאכט אין די קיטשן, ס'איז א סארט זאך וואס מ'מאכט אמאל אמאל. דער ספן מאכט עס יעדע מאל. איך ווייס נישט צו ער בינדט עס צו צו די שיף, מאכט ער דאס איין מאל, און נאכדעם בינדט ער עס צו יעדע מאל צו די שטריק אויף די יבשה. אפשר יענץ הייסט טאקע נישט קשר של קיימא. ניין, ניין, באלד וועלן מיר זען וואס ס'טייטש של קיימא.

פטור אבל אסור

Speaker 1

אבער א קשר שאינו של קיימא ואינו מעשה אומן איז פטור. פטור, אבער ס'איז אסור מן התורה. און ווען איז עס מותר אינגאנצן נישט אסור? ווען ס'האט ביידע תנאים נישט. א קשר שאינו של קיימא, ס'האלט זיך נישט, ואינו מעשה אומן, ס'איז נישט קיין מעשה אומנות, מותר, מעג מען אינגאנצן לכתחילה.

גייט ער אנהייבן ברענגען די גמרות.

דיסקוסיע: וואס מיינט מעשה אומן און קשר של קיימא?

Speaker 2

וואס איז פארקערט? א קשר וואס איז מעשה אומנות און נישט קשר של קיימא? אפשר מעשה אומנות מוז אייביג זיין וואכעדיגע זאכן, ווייל מעשה

וועג פון אנצוטון די היט, אז מ'מאכט עס אויף, **ורצועות מנעל וסנדל שקושרן רגיל בשעת מלביש**, אה, נישט גוט.

הלכות שבת – קשירה והתרה: קשרים שאינם של קיימא

קשרים מותרים – דוגמאות ספציפיקות

בגד עם רצועות

ס'איז א רגילע בגד וואס אויף יעדע זייט איז דא איין רצועה און מ'בינדט זיי צוזאם. ער זאגט, אפילו ס'איז נאר איין קשר, מילא קען מען עס אנטון און אויסטון מיט'ן עפענען נאר איינע פון זיי, אפשר קען איינער טראכטן אז די צווייטע האט א דין פון א קשר של קיימא? זאגט ער ניין, די צווייטע האט אויך נישט קיין קשר של קיימא, ווייל די נארמאלע סדר איז אז מ'מאכט עס יא אויף ביידע יעדן טאג.

חוטי סבכה

חוטי סבכה, חוטים וואס מ'לייגט אויף די העט אויפ'ן קאפ, אפילו ירפו, אפילו אויב אן די קשר גייט די העט זיין צו שוואך און אראפפאלן פון די קאפ, אבער דאך הייסט עס נישט קיין קשר של קיימא. נישט צו שוואך, ס'הייסט מ'מוז עס נישט עפענען, ווייל מ'קען עס דאך אראפנעמען און אראפלייגן אן עפענען די קשר, אבער געווענליך, די נארמאלע וועג פון אנטון די הוט, מ'מאכט עס אויף און מ'מאכט עס צוריק צו.

רצועות מנעל וסנדל שקושרן בשעת מלבוש

רצועות מנעל וסנדל שקושרן על רגלו בשעת מלבוש. אה, נישט די רצועות וואס מ'האט גערעדט פריער וואס דער רמב"ם האט געזאגט זיין לשון וואס בלייבט אויף די מנעל, **שקושרן בעת עשייתן**. יעצט רעדט מען די רצועות וואס מ'ציט יעדער מאל אן.

נודות יין ושמן

ונודות יין ושמן, באטלעך, סחורה אין די באטלעך פון יין ושמן, **אפילו יש להם שני זנבות**, אפילו ס'האט צוויי בענדלעך, און די זעלבע זאך, איין זייט קען בלייבן צוגעמאכט.

קדרות של בשר

וקדרות של בשר, וואס מ'בינדט צו פון אויבן די דעקל צו די טאפ, **אפילו שאי אפשר להוציא הבשר בלא התרת הקשר**.

קשירת דלי

והקושר דלי במשיחה באבני דקיוצא, וואס מ'מעג צובינדן אן עמער, א כלי צו ארויסנעמען וואסער, מיט א בענדל, **אבל לא בחבל**, אבער נישט מיט א חבל, ווייל א חבל איז שוין יא א קשר של קיימא. וואס איז די אונטערשייד? אדער ס'איז שוין יא א מעשה אומן מער.

קשירה לפני בהמה

והקושר לפני בהמה ברגלה, וואס מ'מעג צובינדן אין פראנט פון די בהמה, ס'טייטש צובינדן די טיר, אדער צובינדן אויף די פיס פון די בהמה **שלא תצא ותזיק**, אז זי זאל נישט ארויסגיין, **אפילו יש בה שני עשרות**, אפילו עס האט צוויי קנופן, און ער האט אויך טראכטן אז איינס פון די זייטן איז א קשר של קיימא. סא די אלע זאכן זאגט ער, אפילו עס איז דא א מקום פאר נישט, ווייל אפשר איז עס יא א קשר של קיימא, די אלע זאכן אבער למעשה הייסט עס נישט גענוג קשר של קיימא, איז עס יא מותר.

חבל שקשורה בפרה או באבוס

וחבל שהיא קשורה בפרה, אויב אויף די פרה איז שוין דא א חבל, שוין מען האט שוין ארויפגעלייגט א קנופ אויף די פרה, מעג מען צובינדן די חבל צו די אבוס, צו די שיסל מיט וואס מען גיט צו עסן פאר די פרה. **אדער היתה קשורה באבוס**, די אבוס האט אויף זיך צוגעבינדן א שטריק, **קשורה בפרה**, מעג מען עס אראפבינדן אויף די פרה. די ביידע זאכן מעג מען טון. **אבער** וואס מ'טאר נישט טון, **אבער מ'טאר נישט ברענגען א חבל מתוך ביתו און צובינדן צו די פרה או באבוס**. פארוואס? וואס איז דא די פראבלעם? איך בינד דא, איך בינד דא.

מעשה אומן איז עס אסור לכתחילה, איז עס פטור אבל אסור. **וכל קשר שאינו של קיימא, אלא שהוא קשר אומן, הרי זה אסור**. דאס הייסט, ביידע וועגן איז אסור. ס'איז נאר מותר אויב ס'איז נישט קיימא און נישט מעשה אומן. ס'קען זיין מעשה אומן וואס איז נישט קיימא, און ס'קען זיין מעשה הדיוט וואס איז קשר של קיימא, די ביידע וועלן זיין אסור, פטור אבל אסור.

דיסקוסיע: וואס מיינט רצועות מנעל וסנדל?

Speaker 2:

די שיד מיינט נישט אז מ'בינדט צו די שיד אזויווי אונז וואס מ'בינדט צו די שיד, דאס איז זיכער נישט קיין קשר של קיימא, ס'איז נישט געמאכט צו בלייבן. ניין, מ'רעדט פון צובינדן די רצועה צו די שיד. נאכדעם בינדט מען צו די רצועה, אבער קודם בינדט מען צו די רצועה צו די שיד. רייט, ס'מיינט אזויווי א סענדל וואס ס'איז נישט געמאכט אראפצונעמען די... איך פארשטיי נאך נישט פונקטליך. פארוואס דארף מען אן אומן? אויב ס'איז נישט קשר של קיימא. קשר של קיימא מיינט אז ס'איז נישט קיין שטארקע קניפ וואס ס'גייט זיך נישט האלטן, ס'גייט זיך עפענען. פארוואס זענען נישט די צוויי די זעלבע זאך?

Speaker 1:

אה, אומן ווייסט וויאזוי צו מאכן א קשר של קיימא און נישט אומן. קשר של קיימא מיינט אז מ'גייט עס האלטן. ס'האט נישט צו טון ווי גוט די קניפ איז. דו קענסט מאכן א גוטע קניפ וואס דו מאכסט עס, מ'גייט עס נאך א געוויסע צייט עפענען. ס'איז נישט קיין סארט קניפ בכלל. ס'איז נישט אז ס'גייט זיך אליין עפענען, נאר אפילו מ'מאכט א שטארקע קניפ, נאר וויבאלד מ'האט עס געמאכט מיט א כוונה אז מ'גייט עס עפענען, איז עס א קשר שאינו של קיימא.

Speaker 2:

יא, ס'איז געמאכט, דו האסט עס געפלאנט ארויסצונעמען. אזא סארט קניפ וואס יעדן טאג מאכט מען עס און מ'עפנט עס צוריק, הייסט קשר שאינו של קיימא. אויב דאס איז דער מנהג, ס'איז משמע אז א מענטש קען אליינס מחליט זיין, דאס איז נאך א שאלה. אויב א זאך וואס ס'איז דער מנהג אז מ'מאכט עס יעדן טאג, הייסט נישט קיין קשר של קיימא. קשר של קיימא איז א זאך וואס מ'האט געמאכט אז ס'זאל בלייבן. און אומן איז א סארט קניפ וואס מ'רופט זיך... ס'טייטש אומן, מ'דארף אן אומן. מ'רופט דעם אומן, איך קען נישט, סתם א מענטש ווייסט נישט וויאזוי מ'מאכט עס. מ'רופט רבי אומן, דו מאך עס.

הלכה ג – קשרים וואס זענען מותר לכתחילה

דער רמב"ם'ס ווערטער

Speaker 1:

יעצט גייט ער אויסרעכענען זאכן וואס זענען מותר, וואס מ'מעג טון, וואס ס'זעט אויס אז ס'איז נישט אומן און נישט קיימא. זאגט ער אזוי: **קושרת אשה מפתחי החלוק**, א פרוי מעג צובינדן די עפענונג פון איר העמד, **אף על פי שיש לה שני פתחים**, אפילו אויב ס'האט צוויי... ס'טייטש, אויבן, היינט איז דא קנעפלעך, אבער ס'איז געווען, ס'האט געהאט א שטריק, און ס'האט... וואס הייסט שני פתחים? ס'טייטש, ס'איז א רעגולערע בגד, וואס אויף יעדע זייט איז דא איין רצועה, און מ'בינדט זיי צוזאם. ער זאגט, אפילו שיש לה שני פתחים, ממילא קען מען עס אנטון און אויסטון מיטן עפענען נאר איינע פון זיי, אולי קען איינער טראכטן אז די צווייטע וועט הייסן א קשר של קיימא? זאגט ער, ניין, די צווייטע הייסט אויך נישט קיין קשר של קיימא, ווייל דער נארמאלער סדר איז אז מ'מאכט אויף ביידע יעדן טאג.

חיטי סבכה, חיטין וואס מ'לייגט אויף די העד אויפ'ן קאפ, **אף על פי שהיא רפויה**, אפילו אויב אן די קשר גייט די העד זיין צו שוואך און אראפפאלן פונעם קאפ. אבער דאך הייסט עס נישט קיין קשר של קיימא? נישט צו שוואך. דאס הייסט, מ'קען עס, מ'מוז עס נישט עפענען, ווייל מ'קען עס דאך אראפנעמען און ארויפלייגן אן עפענען די קשר. אבער גיין, די נארמאלע

רעדט באופן וואס מען טאר נישט, דארטן ווי ס'איז קאנעקטעד צו די שיד, וואס מען טוט איינמאל למעשה א קשר של קיימא, טאר מען עס נישט צוריק טון ווייל ס'איז א קשר של קיימא. וואס קען מען יא טון? **נוטל גמי לאכך הראוי למאכל בהמה וכורך עליו וקושר גמי**, מיט דעם מעג מען יא צובונדן צו די שיד, ווייל ווייל אונז ווייסן אז ס'איז מאכל בהמה, איז פשטות לכאורה אז ס'גייט ווערן פארשימלט אדער וואס, ס'איז נישט עפעס וואס גייט קענען זיין אן אמת'דיגע קשר של קיימא.

דיון: פארוואס איז ראוי למאכל בהמה מותר?

רצועת מנעל או סנדל שאינה מטרופת ברגל, סא נאכאמאל, א מענטש איז געגאנגען אין שבת, ער איז סטאק, ס'האט זיך צוריסן זיין רצועת מנעל. ער טאר נישט צובונדן א געהעריגע חוט, אבער א חוט וואס איז ראוי למאכל בהמה מעג ער יא, וואס וואלט געווען א קשר של קיימא, אזויווי מיר האבן פריער געזאגט, צובונדן צו די שיד, ווייל פון דעם רעדט זיך דא, פון די שיד. **נפסקה רצועת סנדלו**, פון די שיד, ס'האט זיך געעפנט, ס'האט זיך אראפגעריסן פון די שיד. ער וויל יעצט ארויפנייען א שטיקל חוט צו די שיד, טאר ער נישט לייגן אן אנדערע חוט, אבער א גמי לאכך מעג ער יא, ווייל ס'הייסט נישט קיין... ווייל וואס איז ראוי למאכל בהמה, פארוואס ראוי למאכל בהמה מעג מען יא? וואס איז די סיבה?

האסט געזאגט גוט, ווייל ער גייט עס געבן פאר זיין בהמה שפעטער. ס'איז נישט א זאך וואס גייט זיך האלטן. ס'איז דאך א זאך וואס ער גייט עס געבן פאר זיין בהמה, און ער דארף עס וויכטיגער אויף זיין שיד. ס'איז נישט קיין זאך, שטעל דיך פאר א שטיקל גראז, ווי לאנג גייט זיך עס האלטן אויף די פיס? ס'איז נישט קיין קשר צו קיין... ווייל דו ווילסט נישט קיין קשר. א זאך וואס מ'קען עסן. א זאך וואס מ'קען עסן. אמת, דרך אגב, מ'האלט נישט אז מ'דארף זיין געסכיבות פאר זאכן, ביי די וועי.

מותר להחזיר רצועות למקומן

נישט מיט די רצועות פון מנעל וסנדל, נישט מיט די רצועות פון מנעל וסנדל. די מנעל וסנדל האלט שוין נישט די פיס. **מותר להחזיר הרצועות למקומן**, ס'צוריקלייגן, אויב מ'דארף נישט מאכן קיין נייע קניפ מעג מען יא. **אבל לא לקשור**. דאס איז לכאורה די חילוק. נישט אז ס'האט זיך געעפנט די קניפ און דו בינדסט עס צוריק. נאר צוריקלייגן איז די לעכער ווי ס'באלאנגט צו וואס. יא, סאמטינג לייק דעט.

עניבה

יא. נאך א זאך זאגט די רמב"ם, די אלע זאכן האט מען געשמעסט מ'טאר נישט, ס'איז א געהעריגע קניפ. אבער עניבה, א באו, וואס איז א דאבל קניפ אזוי, אבער וואס ס'עפנט זיך אסאך גרינגער, **מותרת, לפי שאינה מתחלפת בקשירה**, קיינער גייט נישט טראכטן אז ס'איז א קניפ. ס'איז אן אנדערע מין זאך ווי א קניפ, אן אנדערע מין קניפ. **לפיכך חבל שנפסק**, א שטריק וואס האט זיך צעריסן, **מקבץ שני קצותיו**, ס'איז דא א וועג וויאזוי מ'קען עס פיקסן, מ'קען נעמען די צוויי עקן פון די שטריק, **וכורך עליה משיחה, ועונב עניבה**. וואס איז די כורך עליהן משיחה? מ'קען מאכן אן עניבה מיט די חבל אליין, ניין? וואס וויל ער? ניין, מ'קען נישט, ווייל ס'גייט זיך עפענען. טראכט אליינס. א חבל, דא רעדט מען א חבל וואס מ'דארף האבן פאר די דלי, יא? דו דארפט האבן די חבל אז דו זאלסט קענען שלעפן. אהא, אז מ'קען לייגן אויף דעם עפעס אן עניבה וואס זאל מחזק זיין די חבל, אנהאלטן די חבל. ניין, דו קענסט מאכן אן עניבה פון די חבל, אבער דו שטעקסט אריין, דו זעסט אים, דו שטעקסט אריין נאך א שטיקל אז ס'זאל נישט עפענען די עניבה. פארשטיסט? ווייל נישט קען זיך עס אליין עפענען די רגע וואס דו שלעפט אויף עס.

קשר שאינו של קיימא לדבר מצוה

שוין, **מותר לקשור קשר שאינו של קיימא**. מ'האט געשמעסט קשר שאינו של קיימא, אויב ס'איז מעשה אומן טאר מען נישט, נאר אויב ס'איז אינו מעשה אומן מעג מען. אבער אפילו אויב ס'איז מעשה אומן, יא, דאס וואס ער זאגט דא לכאורה, מעג מען אבער לדבר מצוה. **כגון שיקשור למדוד בה**

די חבל מתוך ביתו? יא. סא מבטל כלי מהיכנו, אזוי דעמאלטס קען ער עס איבערלאזן. אויב די חבל וואס איז שוין קאנעקטעד, גייט ער דאך עפענען. ווען ער האט עס צוגעדעקט צו קאנעקטעד צו די אבוס, סא ער לייגט עס ארויף און לייגט עס אראפ. אבער אויב ער ברענגט א חבל מתוך ביתו, ער דארף נישט האבן מיט די חבל צו שלעפן די פרה. עס קען זיין אז די חבל וועט ער לאזן דארט. און די אנדערע זאכן וואס מען האט געזאגט אז מען מעג, אפילו אויב ס'איז א יא שטיקל קשר של קיימא, אבער אפשר איז עס נישט אזוי אנדערש. איך ווייס נישט. עפעס אין די רעאליטי איז אנדערש. אפשר ווען ער ברענגט א נייע, איז כאילו... ווען עס איז דא א חבל... נא, נאכאמאל, עס איז זייער פשוט. עס איז שוין צוגעבינדן פון איין זייט, און פון די אנדערע זייט בינדט ער עס צו די אבוס, און ער גייט עס אראפנעמען ווען די פרה ענדיגט עסן. אבער ווען ער דארף עס צובינדן פון איין זייט, די ערשטע זייט טו מיר נישט, מיר שטעלן קיינמאל נישט אז מ'טאר נישט. די פרה קומט דאך מיט א חבל. ווען מ'ברענגט עס צו די צווייטע זייט. שטימט?

חבל גורדי

ואם היה חבל גורדי, אויב ס'איז א חבל וואס גורדיים מיינט, גורדיים, יא, ס'שטייט אפילו אין די גמרא, גורדיים האבן געזאגט, א גורדי מיינט מענטשן וואס נייען, אורגים, **שמותר לטלטלו**, וואס טייטש שטריק? א חבל גורדי וואס מ'טאר נישט, ווייל ס'איז מוקצה. אויב איז דא א חבל גורדי וואס איז יא מותר לטלטלו פאר סאם ריזען, יא, דאס איז וואס ער זאגט, **הרי זה מעביר וקושר בפרה בעבות**, מעג מען יא. פארוואס? ווייל א חבל וואס מ'גייט נאכדעם וועלן ניצן פאר סחורה, גייט מען עס נישט לאזן אלס קשר של קיימא.

יסוד: קשר של קיימא איז א פאקט, נישט א קוואליטי

וואס איז פשט? זעט מען אז ס'האט נישט צו טון מיט די קוואליטי פון די קנופ, ווייל דו ווייסט אז דו גייסט עס עפענען. יא, דאס זאגט ער, קשר של קיימא האט גארנישט מיט די קוואליטי פון די קשר של קיימא איז א פאקט, ווייל מ'גייט עס עפענען. ניין, פארוואס איז דא אלע זאכן מותר? **שכל אלו אין קושרים מעשה הדיוט הן, ואינו של קיימא**. צוויי טעמים האט ער, מ'מעג לכתחילה, ווייל ס'איז מעשה הדיוט, מ'דארף נישט פאר דעם קיין אומן, און ס'איז נישט של קיימא, די קנופ גייט נישט בלייבן דארט, **ולפיכך קושרים ומתירין, ופירוש מותר לקשור אותן לכתחילה**.

קשיית הראב"ד

רייט. דער ראב"ד פארשטייט נישט, אויב אזוי פארוואס לייגט מען נישט אריין א חבל אין די ליסט? ס'איז דאך אויך נישט מעשה אומן, און אויך גייט מען עס נישט איבערלאזן דארט. אזוי טענה'ט ער, אקעי.

חותלות של תמרים ושל גרוגרות – מתיר

חותלות של תמרים ושל גרוגרות, מ'לייגט אונטער בעגס אדער זאכן וואס זאל אריינכאפן די תמרים און גרוגרות וואס פאלן שוין אראפ פון די בוים. מ'בינדט צו די חותלות מיט שטריק, זעט אויס. **מתיר ומפקיע וחותך**, מעג מען עפענען שבת. פארוואס דערמאנט ער פלוצלינג קומט דא אריין מתיר? ער האלט אינמיטן קושר, וואס וויל ער דא זאגן מיט די...

סלים, ער גייט שוין באלד זאגן די הגהות מיימוניות אז מתיר איז די זעלבע הלכה, א קשר וואס מ'מעג צובינדן מעג מען אויך מתיר זיין. סאו, לכאורה די ווארט דא איז... זאל מען עס עפענען, טאקע וועגן דעם וואלט די סדר עס צו עפענען.

אקעי, וואס זאגט ער לאנג ביי מתיר מין איך. אקעי.

גמי לאכך – ראוי למאכל בהמה

זאגט ער לאנג ביי מתיר, **כל שראוי למאכל בהמה**, דא רעדט ער פון די סחורה מיט וואס מען מאכט די קשר. זאגט ער אז אויב מען נוצט א גראז, איך ווייס, א שטיקל שטרוי פאר חוט צו מאכן מיט דעם א קשר של קיימא, מעג מען, ווייל וואס איז ראוי למאכל בהמה, פשטות אז ס'גייט נישט בלייבן אייביג צוגעמאכט, מען וועט עס אפשר אויסניצן בשבת. **לפיכך אם נפסקה רצועת סנדלו בקרמלית**, ס'האט זיך צוריסן די רצועה פון זיין סנדל, מען

זיין, יא, וואס מ'מאכט א סחורה. אדער ס'איז דא א קליער וואס איז א תולדה פון אורג. דא איז ער נישט קיין קליער, ער מאכט נישט קיין שום סחורה. ער מאכט א שטריק, ער מאכט א שטריק, און ער דרייט צוזאם אביסל זאכן, פארשידענע גראזן אדער וואטעווער. דאס הייסט, וויבאלד דו זעסט אז ס'איז ווי א הכנה פאר מאכן א שטריק וואס מ'גייט צובינדן, איז דאס תולדת קושר והייב. אזוי פארשטיי איך.

שיעור הפוסל

ושיעורו, וואס איז די שיעור? וויפיל פסולת חבלים דארף מען מאכן כדי צו עובר זיין אויף די תולדת קושר? **כדי שיעמוד החבל בפיתלתו בלא קשירה, שנמצאת מלאכתו מתקיימת.** דאס הייסט, א קורצע שטריק קענסט צוזאנעמען פארשידענע שטיקלעך צמר, פשתן, וואטעווער ס'איז, אבער דו דארפט עס געבן א בינד צו אז ס'זאל זיך האלטן בכלל. אויב דו דרייסט, יא, ס'מוז זיין א שטריק, אבער ביי די ענד דארף מען עס געבן א בינד צו. ווייל ס'האט זיך געעפנט. אבער האסט געמאכט גענוג, ס'איז גענוג לאנג וואס ס'האלט זיך שוין גענוג, דאס איז דער שיעור וואס דו האסט שוין עובר געווען אויף די... אה, פארדעם איז עס א תולדה פון קושר, ווייל דער נארמאלער וועג איז קושר זיין. אזוי ווי ער זאגט דא, ער בינדט צו די שטיקלעך סחורה אדער וואטעווער, חוטין, כדי צו מאכן א שטריק. אבער אויב ער מאכט שזירה, אז במקום קשירה, כאילו דעמאלטס שרמזת המלאכה נשלמה, איז דעמאלטס דאס איז דער שיעור. אפילו בלא קשירה, מיט קשירה, דאס איז א קושר.

אבער אוודאי פארשטייט זיך, ס'איז א תולדה פון קושר, ווייל ס'איז א סארט קשירה, נאר אויב ס'ריפלעיסט די קשירה. אויב ס'ריפלעיסט נישט די קשירה, האסטו גארנישט געטון.

תולדת מתיר — מפריד

אהה, חיים, א מפריד איז פארקערט. א מפריד איז א פסול, איז א תולדת מתיר און חייב. אבער דא איז יא דא אן ענין פון מקלקל, ווייל דא ווען ער עפנט די פסול גייט גארנישט בלייבן. סאו ס'איז ווי איש לא יתכוין לקלקל לבד, אויב ער האט א תועלת פון דעם, רייט, ער גייט עס צוריקמאכן אדער עפעס אזוי, ווייל אויב נישט איז עס סתם א מקלקל.

די שיעור הקשירה פתיל איז די זעלבע שיעור, ער האט צעבראכן אזויפיל אז ווען ס'איז געווען גאנץ איז געווען געקענט האלטן אן קיין קשירה. דאס איז עד כאן הלכות קושר ומתיר, יא? שטימט?

רמ"א — קשר של אומן בזמן הזה

דרך אגב, ער ברענגט, דער רמ"א זאגט אז היינטיגע צייטן ווייסט מען נישט געהעריג וואס איז א קשר של אומן. סאו ממילא, עני זאך וואס איז צוויי, א דאבל נאט, איז מען חושש אז מען מאכט נישט שבת. עני צוויי, צוויי מאל געגאנגען, יא, ס'איז א דאבל נאט, מאכט מען נישט שבת. אבער אן עניבה מעג מען טאקע, יא. נישט נאר דעם, אפילו אן עניבה וואס איז אן טאפ פון א קשר, אזוי ווי מען מאכט א גארטל, יא, מען מאכט איין קליינע קשר, און נאכדעם אן עניבה, א לופ, א... וויאזוי רופט מען עס? א באו? בקיצור, אזא... וויאזוי רופט מען עס, די... א באו, יא. א באו איז מותר.

הלכות תופר

אקעי. אהם... מיר גייען מיר לערנען מלאכה פון תופר, תפירה. אה, וואס איז תפירה? תפירה איז נישט צו מאכן, אבער תפירה איז מען לייגט צוזאם צוויי שטיקלעך סחורה מיט עפעס, רייט? דורך א תכיפה. ס'איז זייער ענליך צו קליעה און דאס, אבער דאס זאג איך, קליעה איז צו מאכן די סחורה. דא איז תפירה, דו לייגסט צוזאם צוויי שטיקלעך סחורה, דו קאנעקסט זיי מיט א פאדעם אדער עפעס אזוי.

שיעור תפירה

די הלכה איז אזוי: **התופר שתי תפירות חייב.** איינער וואס האט גענייט צוויי תפירות איז חייב. ווי? **שקושר ראשי החוט מכאן ומכאן.** אז נאכן תופר זיין האט ער עס צוגעבינדן אז ס'זאל זיך נישט צונעמען די תפירה, ס'זאל זיין א תפירה וואס האלט זיך. ער האט שוין מתקן געווען די תפירה

שיעור משיעורי התורה, ער וויל צובינדן א שטריק כדי צו קענען עפעס מעסטן, אפילו מעשה אומן, וואס מדרבנן טאר מען נישט אפילו מעשה אומן וואס איז נישט קיין כלי שאין לו קיום, אבער לצורך מצוה מעג מען יא.

די זעלבע זאך **נימאס כלי נשיא נפסקו**, מעג מען מקשר זיין במקדש, אויך די זעלבע זאך.

הלכות קושר ומתיר, תופר וקורע

קשר לצורך מצוה ובמקדש

Speaker 1

כגון שיקשור למדוד בה שיעור משיעורי תורה. ער וויל צובונדן א שטריק כדי צו קענען עפעס מעסטן, מעסטן די שיעור פון א... איך ווייס נישט וואס. אפילו מעשה אומן. וואס איז מיט רבנן? טאר מען נישט מאכן אפילו מעשה אומן וואס איז נישט קיין קשר של קיימא, אבער לצורך מצוה מעג מען יא.

די זעלבע זאך, **נימת כינור שנפסקה, מקשר זיין במקדש.** אויך די זעלבע זאך, אין מקדש איז נישטא די שבות, ממילא אפילו א קשר וואס איז מעשה אומן, אבער אויב ס'איז אינו של קיימא מעג מען, אבל לא במדינה. און אבער, **ולא יקשרנו לכתחילה אפילו במקדש.** לכתחילה טוט מען נישט אפילו אין מקדש. די איינציגסטע מאל מ'האט מתיר געווען אין מקדש איז נאר ווען ס'פעלט אויס פאר די כנורות צו קענען... ווייל דעמאלטס גייט עס זיין א קשר של קיימא. לכתחילה, מחצה יסב לבן, ווען דו מאכסט עס פיקס. לכתחילה ווען דו מאכסט א שוואכע, עס גייט מארגן, עס וועט מיר אריינגיין א בעסערע, דו פיקסט עס נישט. סאו דעמאלטס גייט זיין מדאורייתא. די מקדש קען נאר מתיר זיין שבות, שטימט? יא, זייער גוט.

הלכות מתיר

איז דאס איז די הלכות קושר. יעצט קען מען לערנען הלכות מתיר. יא, יא, לערן פאר אביסל, יא. איז די הלכה פון א מתיר, יא, וויאזוי קושר קען מתיר זיין. איז די זעלבע הלכה ווי קושר. ס'איז די אפאזיט, ס'איז די מיראר אימעדזש, די נגוד פון דעם. **כל קשר שחייבין על קשירתו, כך חייבין על התרתו.**

דיסקוסיע: צי איז דא ביי מתיר א דין פון לצורך קשירה?

ס'איז אינטערעסאנט, ס'איז נישט דא ביי התרה די הלכה אז ס'מוז זיין לצורך קשירה אדער עפעס אזוי? אדער עני היתר איז עפעס אזוי ווי א תיקון? מ'איז נישט אנגעקומען צו דעם? דו הערסט מיין שאלה? ס'איז נישטא אזא הלכה אזוי ווי ביי א קריעה איז נישט דא מקלקל. מתיר זיין איז נישט קיין קריעה.

ניין, מ'עפנט עס אויף מ'זאל עס קענען נאכדעם נאכאמאל נוצן וכדומה. אין אנדערע ווערטער, ס'איז אפשר א קשר של קיימא, קריעה על מנת לתפור. ס'איז מתיר על מנת לקשור.

רייט. סתם אן עסק סוף. בקיצור, אויב ס'איז א קשר על קיומו און ס'איז למעשה אומן, דעמאלטס איז מען חייב אויך אויף מתיר זיין. און די זעלבע זאך, **כל קשר שקושרו פטור, כך המתיר פטור.** דאס הייסט, אויב ס'איז אדער מעשה אומן און ס'איז נישט קיין קשר על קיומו, אדער קשר על קיומו און א' איז נישט קיין מעשה אומן, איז דאס פטור אויף ביידע. און **כל קשר שמוותר לקשרו, כך מותר להתירו.** ס'איז נישט קשר על קיימא, ס'איז קיומא. איך קען נישט קיין עברית.

תולדות קושר ומתיר — הפוסל חבלים

נו, עד כאן האבן מיר געלערנט די אבות פון קושר און מתיר וואס איז געווען צוזאמען. יעצט גייען מיר לערנען אז ס'איז דא תולדות פון קושר און מתיר. וואס איז די תולדה? **הפוסל חבלים מן החיצין ומן החילף.** וואס איז חילף? חולף? פסא גראז. **או מחוטי צמר, או מחוטי פשתן, או מחוטי שער, כיוצא בהן,** ער מאכט א שטריק.

חילוק צווישן שזירה און אריגה

מיר האבן געלערנט פריער אז ס'איז דא א זאך פון אורג זיין. אה, ס'איז טאקע ריכטיג. מיר האבן געלערנט אז ס'איז דא א זאך פון טווה זיין, אורג

לתפור מיינט אייביג להפיק מקלקול. רייט, מ'איז נישטא דא קיין מהלך וואס תוספות זאגט די תיקון פון דעם, דארף ער יעצט עפענען. ס'איז אויך מתקן, יא. מאכט סענס.

תולדות תופר וקורע

וואס איז דער תולדה? יא, ער גייט זאגן תולדות פון תופר און קורע.

מדביק — תולדת תופר

המדביק ניירות או יריעות, איינער קלעבט צוזאם פעיפערס אדער פארמעט, **בקולן של סופרים**, מיט גלו וואס די שרייבערס נוצן, **וכיוצא בו**, **הרי זה תולדת תופר וחיוב**, ווייל ס'איז ענליך צו תופר אז ער קלעבט צוזאם באופן קשר של קיימא.

מלאכת בונה, סותר, ומכה בפטיש

מלאכת בונה

הקדמה: בונה לעומת תופר

אבער אין א יוניק וועג, ס'איז נישט בונה, נישט צוזאמנעמען שטיקלעך קרקע זאלן ווערן איינס, נאר ס'איז ענליך צו סחורה, א פעיפער איז מער ענליך צו א סחורה ווי צו א בילדינג.

וכן המפרק, אדער פארקערט, ס'איז דא צוויי ניירות דבוקים, צוויי צעטלעך זענען צוזאמגעקלעבט, והוא הפרידם, און ער צענעמט זיי, אבער ער טוט עס נישט לקלקל, ער צענעמט זיי ווייל ער וויל זיי זאלן זיין צענומען, הרי זה תולדת קורע.

איי גוט.

אב מלאכה דבונה

יעצט גייען מיר לערנען די מלאכה פון בונה. וואס זאגט דער רמב"ם ביי בונה? וואס איז די אב מלאכה פון בונה?

זאגט דער רמב"ם, **הבונה כל שהוא**, דאס הייסט אז בונה איז אנדערש ווי אלע מלאכות וואס מיר האבן געהאט ביז יעצט, די שיעור איז כל שהוא. יעדע בונה איז א דבר חשוב, ס'איז נישטא אין דעם קיין שיעור.

מיר האבן געלערנט ביי חורש און זורע, ביז דערווייל געדענק איך זענען נאך צוויי מלאכות וואס האבן געהאט כל שהוא. אויך דארט איז ענליך צו בונה, ס'איז ענליך צו בונה, ס'איז א תיקון אין די קרקע. יא.

המשה פני הקרקע בבית

זאגט דער רמב"ם, **המשה פני הקרקע בבית**, כגון שהשפיל תל, ס'איז געווען א בערגל האט ער עס אראפגענומען, או מילא גיא, ס'איז געווען א קליין לעכל האט ער עס אנגעפילט, **הרי זה בונה וחיוב**.

אבער פארוואס איז עס נישט חורש? זאגט דער רמב"ם, ווייל דאס איז נישט חורש, ווייל בשדות איז עס חורש, ווייל בשדות העלפט עס פאר די שדות, פאר א חלק פון די חרישה. אבער בבית איז עס נישט קיין חרישה, ער גייט נישט פלאנצן אין זיין הויז, איז עס א תולדה דבונה. אהא. שוין.

נותן אבן ונותן טיט

איזוהו נותן את האבן ואיזוהו נותן את הטיט? ביים בויען, איינער לייגט שטיינער, און אויף די שטיינער לייגט מען סעמענט צו צאמקלעבן די שטיינער. ווער איז חייב? **הנותן את הטיט חייב**.

דאס הייסט, מ'אגט נישט אזוי ווי למשל ביי מבשל אז אפאר מענטשן האבן געטון, יעדער האט געטון זיין זאך, נאר דער נותן את הטיט איז חייב. דער וואס האט געברענגט די אבן איז נאר געווען א מסייע, אן עזר ממש.

דיסקוסיע: פארוואס איז נותן הטיט אנדערש פון מבשל?

פארוואס? טאקע אינטערעסאנט. בונה איז עפעס אנדערש ווי... ווייל בונה איז, סתם לייגן שטיינער איז נישט קיין בונה. עס מוז זיין קאנעקטעד. אינטערעסאנט.

פארוואס איז נישט אז יעדע זאך וואס איז מצורכי הבישול, דא איז יעדע זאך מצורכי הבנין? איך ווייס נישט. פארוואס איז דאס אנדערש פון דארט? איך

ולא תשמט. דאס איז ענליך צו וואס פריער וואס מיר האבן געלערנט ביי א קושר אדער ביי די שוור, רייט? א מלאכה וואס... **כל העושה מלאכה ואין מלאכתו מתקיימת בשבת פטור**. דאס איז א כלל.

און דאס איז ווען ער האט געמאכט נאר שתי תפירות, פעלט אויס צו קושר זיין ראשי החוט. **אבל אם תפר יותר משתי תפירות, אפילו שלא קשר**, וועט זיך עס יא האלטן, איז ער חייב, ווייל ער האט מתקן געווען א תפירה, די תפירה האלט זיך. ווייל די נעקסטע האלט עס.

המוציא חוט של תפירה

המוציא חוט של תפירה בשבת, איינער ציט ארויס א חוט של תפירה בשבת, וואס ער האט נאר געדארפט ווען ער איז תופר געווען, ציט ער עס ארויס, ער האט שוין פארטיג. אה, ער זאגט אז ער איז שוין נישט תופר, אבער ער שנעפט עס אביסל צו מאכן טייטער. איז ער חייב **משום מצורכי התפירה**.

איז דאס ווי א תולדה פון תפירה? איך האב נישט געוואוסט וואס צו שרייבן דא. מיר האבן דאך געזען ביי אלע אבות מלאכות, איך ווייס נישט וואס צורכי התפירה מיינט. צי ס'מיינט מעין המלאכה אדער ס'איז א תולדה פון תפירה, ער איז נישט מסביר. א נייע גדר, וואס הייסט צורכי התפירה. מיר האבן געזען אזא זעלבע זאך ביי צורכי בישול, יא? די אלע זאכן זענען צורכי בישול. וואס זענען זיי? פארטס פון די בישול. וואס וואלט איך געמיינט? אקעי. יא.

הלכות קורע

נאך תופר קומט מיט קורע. דאס איז די פארקערטע פון תופר, צונעמען די צוויי שטיקער, די צוויי פעדערמער. א קורע, **הקורע**, ער צערייסט **כדי לתפור שתי תפירות**, און ער טוט עס... ניין, כדי מיינט אזויפיל, יא? וויפיל צערייסט ער? אזוי גרויס וויפיל ס'איז שתי תפירות, און ער טוט עס **על מנת לתפור שתי תפירות**, אז מ'זאל קענען נישען נאכאמאל די שתי תפירות, איז ער חייב.

קורע להפסדה — מקלקל

אבל קורע להפסדה, איינער וואס איז קורע ווייל ער וויל צערייסן דעם בגד, איז ער פטור, **משום מקלקל**. זאגט דאך דער רמב"ם נאכאמאל אזאך, די מקלקל איז נאר ווען ער איז טאקע מקלקל, אבער אויב האט ער א בענעפיט פון דעם, איז אזוי, **הקורע בחמתו**, איינער צערייסט ווייל ער איז אין כעס, או **המתאבל**, אדער ער רייסט קריעה פאר א מת, איז יא חייב, ווייל די קריעה איז נישט קיין קלקול. פארוואס? **לפי שמיישב את דעתו בדבר זה**, ויניח יצרו, ער בארואיגט זיך מיט דעם. ער רעדט דא על מת אדער בחמתו, איז יניח יצרו, או חמתו שככה בדבר זה, אזוי אז דאס העלפט אים זיך צו בארואיגן, **הרי זה מתקן וחיוב**.

סאו מ'קען זאגן אזוי, מיישב את דעתו איז ביי א מת, און ויניח יצרו איז ביי די קורע בחמתו.

דיסקוסיע: פארוואס דינגט זיך נישט דער ראב"ד דא?

דא לכאורה דארף אויך דער ראב"ד זיך דינגען און זאגן אז חובל בחברו איז ער נישט קיין מתקן. ניין? איך זע נישט אז דער ראב"ד דינגט זיך דא, וואס לכאורה איז די זעלבע מחלוקת וואס ער גייט פריער לגבי חובל.

ניין, ווייל קורע בחמתו קען זיין מיט התר באופן, למשל ווען מ'מעג מאכן כעס פאר א דבר תורה. אדער עבירות. למשל, איך ווייס נישט, איינער וואס איז מבזה א תלמיד חכם, אה, אקעי. **הרי זה מתקן וחיוב**.

הפוחת בית הצוואר

הפוחת בית הצוואר בשבת, איינער, ווען מ'מאכט א העמד, אבער די לאך וואו מ'דארף אריינשטעקן די האלז איז פארנייט, און צו ענדיגן די העמד דארף מען אויפשניידן און עפענען יענע זאך, איז ער חייב **משום קורע**. הגם דארטן איז עס נישט על מנת לתפור, אבער ס'איז על מנת לתקן.

יא, אבער ער איז נישט חייב ווייל ס'איז תיקון, ער איז חייב ווייל ס'איז קורע. ניין, ער איז נישט חייב ווייל ס'איז קורע על מנת לתפור. סאו על מנת

סתם די עצם אויספארעמען די כלי, די צורת אדמה, פאר מ'קאכט עס, איז שוין חייב. דאס מאכט ער א תולדת בונה און ער איז חייב.

אינטערעסאנט, פארוואס דאס וואס בויט אויף א כלי איז פטור, און בויען די כלי אליין איז חייב, ווייס איך נישט פארוואס.

מגבן את הגבינה

וכן, המגבן את הגבינה האט שוין דער רמב"ם געזאגט אנפאנג ל"ט מלאכות אז דאס איז א תולדה דבונה, ווייל ער נעמט צוזאם שטיקלעך און מאכט עס ווערן איינס. **והוא חייב**, אבער דארט איז יא דא א שיעור. ביי געווענליכע בונה איז כל שהוא, אבער ביי מגבן דארף יא זיין א שיעור. פארוואס? ווייל עסן, די ווארט איז וועגן אלע עסן איז דא א שיעור, עס דארף זיין א חשוב'ע עסן. וואס איז די שיעור? כגרוגרת. זייער גוט. עסן, עניטינג וואס מ'עסט דארף זיין א שיעור גרוגרת.

ס'גייט צוזאם אזוי, צוזאמענעמען קעז הייסט בונה, אבער צוזאמענעמען ציגל און מאכן א גאנצע בנין אויף א טיש הייסט נישט קיין בונה. פארוואס? ווייס איך נישט, ס'גייט מיר נישט אריין אין קאפ.

הכנסת יד הקורדום בתוך העין שלו

הכנסת יד הקורדום בתוך העין שלו, איינער לייגט אריין א האמער וואס איז צוזאמגעשטעלט פון די גראבע פארט, די פארט פון די גרויסע שטיק מעטאל, און מ'לייגט דאס אריין אין א הילצערנע בית יד, מ'לייגט דאס אריין **בתוך העין שלו, הרי זה תולדת בונה וחייב, וכן כל כיוצא בזה.**

פארוואס דאס הייסט נישט בונה בכלי? ווייס איך נישט. ער מאכט א כלי, ער מאכט נישט קיין בנין. תולדת בונה, ווייס איך נישט. ס'איז נישט געשטאנען אין די הלכה אז בונה בכלי איז נישט קיין כלי, ס'איז נאר געשטאנען אז בונה על כלים.

איך מיינן אז ס'איז פשוט נישט קיין קביעות, ס'איז פשוט אזוי, ער לייגט עס, ס'גייט אראפפאלן, ווייס איך נישט, ס'איז פשוט אזוי. מ'רעדט נישט אז ער לייגט עס ווייל ער איז א משוגענער, מ'רעדט אז איינער בויט אויף כלים ווייל ער דארף עפעס בויען אויף כלים, איך ווייס נישט מיט וואס. אבער דאס איז א שוואכערע בנין מסתמא.

אה, קעז איז א שטארקע בנין. ס'איז די ענטפער אז איך ווייס נישט. קעז איז קעז, איך שטיי נישט דערווייל צו זיין. ס'איז א גוטע קעז. פארוואס ער איז, וואס ער איז, פונקט גבינה. וכן, ס'איז נישט גוטע פילע פארוואס ער איז.

תוקע עץ בעץ

ס'איז קיין חילוק וויאזוי מ'איז **תוקע עץ בעץ**, צו מיט א נאגל, צו מיט עץ בעץ, איין עץ האט א לאך און מ'לייגט אריין די אנדערע, האט שוין דאס אויך **הרי זה תולדת בונה וחייב.**

עושה נקב בלול של תרנגולים

נאך א הלכה. **העושה נקב כל שהוא בלול של תרנגולים**, ס'איז דא א קליינע אזא געביידע פאר תרנגולים, און מ'קען נישט אריינלייגן קיין זיינע גולם ווילאנג ס'איז נישט דא קיין נקב, ווייל ס'דארף זיין לעכטיגקייט אדער לופט. **כיצד שיכנס לאויר או לאור**, ס'זאל אריינגיין לעכטיגקייט, **חייב משום בונה**, ווייל מיט דעם מאכט ער אז די נקב אדער לול זאל זיין א יוזעבל.

המחזיר דלת של בור

דאס זעלבע זאגט ער, **המחזיר דלת של בור של שיה של מערה**, אז ס'איז דא א גרוב און ס'איז דא א טיר וואס דעקט עס צו, איז אויכעט חייב משום בונה. ער לייגט צוריק די דלת אפילו, ס'איז נישט אזא דלת, ס'איז נישט אויף א הינדזש, ס'איז נאר א דלת וואס מ'דארף עס נאר ארויפלייגן. יא. חייב משום בונה. זייער גוט.

מלאכת סותר

גייען מיר לערנען די מלאכה פון סותר. ווי תופר וקורע איז דא בונה וסותר.

אב מלאכה דסותר

ווייס נישט. קאכן... איך ווייס נישט. איך האב געוואלט איבערזאגן, קאכן גייט צוזאמען, און דא גייט עס נישט צוזאמען. פארוואס? ווייס איך נישט. אקעי.

ער זאגט אז ס'איז נישטא אזא זאך אז מ'זאל מאכן אן אבן אן טיט. אויב הנחה נאמי, אויב ס'איז דא אן אופן פון בנין וואס מ'מאכט אן טיט, אפשר איז ער דאן חייב. אבער דא רעדט מען, ווי מ'גייט זען...

ביי בישול איז נישטא די כלל. מ'קען אויך לייגן די תבלינים. מ'קען יא. מ'קען לייגן א טאפ אן קיין תבלינים, ס'וועט נאך אלץ זיין. אדער אן... וואטעווער, יעדע איינע פון יענע זאכן קען אביסל זיין עומד בפני עצמו. אפשר וועגן דעם. ווייס איך נישט.

בקיצור, די תירוף איז, אונז ווייסן נישט. אונז גלייבן די הייליגע חכמים. יא. דער רמב"ם האט נישט געזאגט קיין טעם. אונז האלטן אין איין פרובירן צו פארשטיין די סברא, די טעם. דער רמב"ם איז געווען זייער העפי, אזוי איז די הלכה, און ער פארט ווייטער.

בונה על גבי עליון

און בונה על גבי עליון, אויף די אויבערשטע לעיער פון די אבנים. דאס הייסט, מ'מאכט א וואנט פון שטיינער, און מ'לייגט צווישן יעדע צוויי שטיינער לייגט מען א שטיקל טיט. אבער אויבן, וואו מ'לייגט שוין מינימום, אויף דעם גייט מען שוין גארנישט לייגן, אפילו הכי, אפילו ער לייגט נאר אויבן, והניחו על גבי הטיט, ער לייגט עס אויף די טיט וואס איז שוין דא פון אונטן, און ער גייט נישט לייגן פון אויבן, ווייל פון אויבן קומט דאך נישט נאך, אפילו הכי חייב, שהרי הניחו על טיט אחר.

דאס הייסט, געווענליך ווען אינמיטן מאכן די וואנט, איינער לייגט ארויף די אבן אויף די עקזיסטינג טוט, איז ער נישט חייב. פארוואס? ווייל ס'פעלט נאך די טוט פון אויבן וואס זאל האלטן פון אויבן, אז נישט גייט עס ארויספאלן. אבער אויב דאס איז שוין די אויבערשטע, איז דאס די מלאכה.

בונה על גבי כלים פטור

ווייל **בנין הייסט אין די ערד, נישט אין כלים**. "על גבי כלים" שטייט דא, נישט "בכלים". אויב ער בויט אזוי ווי א טאפ פון די כלי, בויט ער עפעס א זאך, ער לייגט צו עפעס.

דער ערוך השולחן פרעגט א גוטע קשיא: אז אין די משכן האט מען נישט געבויט אויף די קרקע, מ'האט געבויט אויף אדנים. אויף די אדנים האט מען אויפגעשטעלט קרשים.

ענטפערט ער, דאס איז א חלק פון א בנין. נו, ס'איז אינטערעסאנט. למשל, איינער בויט א טענט, וועסטו נישט זאגן אז די אונטערשטע חלק פון די טענט איז א כלי. סאו וואס דארף ער שטיין? פון וואס רעדסטו אז ס'איז א חלק פון א בנין? סאו פון וואס רעדסטו דא על גבי כלים? אויף א טיש, לייגט ער און מאכט ער אביסל... איך ווייס שוין, בויט ער עפעס. אקעי.

תולדות בונה

שטייט דא תולדות פון בונה. וואס זענען די תולדות פון בונה?

עושה אוהל קבוע

זאגט ער אזוי: **העושה אוהל קבוע**, אויב איינער מאכט אן אוהל וואס איז קבוע, איז דאס משום עין כעין. נארמאלע בונה איז מיט שטיינער, און אן אוהל איז ווען ס'איז נישט מיט שטיינער, נאר מיט פעבריקס אדער עפעס אזא זאך. דאס איז דאך געווען ביי די משכן. יא, ער איז א תולדת בונה און ער איז חייב.

עושה כלי אדמה וכלי מתכות

חייב העושה כלי אדמה, ווי למשל טעפער, **וכלי מתכות שיעור סורפי**. אבער דאס, שריפה, איז א תולדה פון מבשל האבן מיר געלערנט. ער בויט כלים. ער בויט נישט אויף כלים נאר ער מאכט כלים, אדער א טעפער, א גרויסע כלי, דארף ער האבן שיעור שריפה. ווייל די שריפה איז, מיר האבן געלערנט, ס'איז דא צוויי סטעפס. קודם איז ער חייב אלס מבשל. יא, אבער

דער רמב"ם זאגט:

וכל פתח שאינו עשוי להכניס ולהוציא, אין חייבין עליו.

ברענגט ער ווייטער, וכל פתח שאינו עשוי להכניס ולהוציא, אין חייבין עליו סיווי. ער האט פריער דערמאנט פתח, ווי האט ער געזאגט פתח? ווי מ'מאכט א פתח פון א ברזא. ער האט נישט געזאגט אז מ'ווערט נישט חייב אויף א פתח. איניש ווייס וואס קומט דא אריין. ס'האט צו טון מיט די נעקסטע שטיקל, די המפס מורסא. וואס האט דאס צו טון מיט די פתח שאינו עשוי להכניס ולהוציא? אקעי. ווי איז עס להכניס ולהוציא? ווייל ער וויל ארויסנעמען די איידער און ער וויל ארייננעמען די מעדיצין, יא? אזוי האב איך עס פארשטאנען. איניש ווייס. מעדיצין? אפשר לופט? לופט הייסט נישט כלום.

אה, ער ברענגט למשל אז די נקב של לול איז להכניס האור ולהוציא דוקא די לופט, זאל זיין לופטיג. אפשר די זעלבע זאך איז ביי די זאכן. א פתח דארף האבן א וועג אריין און א וועג ארויס. א פתח וואס איז נאר איין וועג איז אויך א פתח. דאס איז עפעס די כלל. איניש ווייס אבער וואס ער מיינט.

אה, ער זאגט למשל איינער מאכט א לאך און אויך גייט עס אנפילן כדי אריינצולייגן אין א נאגל. דאס איז נישט לייכט סתימה, ווייל עס גייט אריינגיין א נאגל, עס גייט נישט ארויס. ער איז מסביר דארט, עס גייט גארנישט ארויס פון דעם פתח, סאו עס איז נישט קיין מכה בפטיש. עס קען זיין בונה, אפשר א גרעסערע פראבלעם, אבער קיין מכה בפטיש איז דאס נישט. דאס איז לכאורה די נקודה.

המפס שחין – מלאכת הרופא

דער רמב"ם זאגט:

המפס שחין בשבת כדי להרחיב פי המכה – חייב משום מכה בפטיש, שזו היא מלאכת הרופא. אבל אם אינו מפס אלא להוציא ממנו ליחה – הרי זה מותר.

זאגט ער יעצט, גייט ער לערנען נאך א סארט מכה בפטיש, אויך לכאורה א תולדה פון מכה בפטיש, רייט? א מכה בפטיש איז שלעכט מיט א האמער. ווען דו שלאגסט מיט א האמער, איך האב נישט קיין האמער, איך האב נישט קיין האמער. ביי די אלע מיוזיעמס פון די "ט" מלאכות, די מכה בפטיש האבן זיי נישט אויסגעפיגורט וויאזוי מען מאכט. איך געדענק נישט.

עניוועיס, המפס שחין בשבת – מפס איז טייטש ער עפענט, ער האט א שחין, אזא בלוטער, עפעס אזא זאך, ער געבט עס א קוועטש, ער עפענט עס, כדי להרחיב פי המכה – דאס הייסט כדי צו עפענען די מויל, כדי שירוף ממנו, כדי אויך שלא יתמלא מוסר, און ער איז מתכוין ברפואה להרחיב פי המכה, דאס איז אן ענין פון רפואה, עס זאל ארויסגיין, אזוי ווי דו זאגסט אייטער זאל ארויסגיין, עס זאל קומען לופט, עס זאל ווערן אויסגעהיילט דורך דעם, לייגן מעדיסין, איך ווייס נישט, מעדיסין איז אן אנדערע זאך. הרי זה חייב משום מכה בפטיש, שזו היא מלאכת הרופא. דאס הייסט, ער וויל זאגן ווייל דאס איז א תיקון, וועגן דעם איז דאס מלאכת הרופא. ער זעט אז דאס שזו היא מלאכת הרופא זאגט אז דאס מאכט עס פאר א מכה בפטיש. ער זעט אז נישט די ווארט איז ווייל עס איז א פתח שעשוי להכניס ולהוציא.

אבער באמת, ווייל דאס איז די תיקון. מכה בפטיש מיינט אז עס איז א קליינע תיקון, א צוגעבן א קליינע זאך. מלאכת הרופא, איינע פון די זאכן, ער טוט אנדערע זאכן אויך פאר מלאכת הרופא חוץ פון מכה בפטיש, אבער חוץ פון דעם איז דאס איינע פון זיינע זאכן. אבער אם אינו מפס אלא להוציא ממנו ליחה, הרי זה מותר. דאס איז אינגאנצן מותר, ווייל דאס איז נישט קיין מלאכה, ער איז נישט עוסק אין אנדערע ווערטער צו מאכן לעכער, ער מאכט טירן אין שחין, ער מאכט נישט קיין טירן אין שחין, ער וויל פשוט ארויסנעמען די דאס, דאס איז אן אנדערע מעשה.

מאכן טירן אין שחין וועגט ער פשוט נישט אין שחין בשבת.

המסרטט על אבן והמצדד את האבן

א סותר איז אויכעט כל שהוא חייב, ובלבד שיהא סותר על מנת לבנות, ער צוברעכט כדי עס צוריקצובויען. אבל הסותר דרך השחתה, איז ער פטור, ווייל ס'איז א מקלקל.

תולדות סותר

וואס זענען די תולדות? א סותר אהל קבוע, אן אהל האבן מיר געזאגט אז ס'איז א תולדה פון בונה, און א סותר אהל קבוע, שפירק עץ תקוע, וואס ער האט געזאגט אז ווען מ'שטעקט אריין איין האלץ אין די אנדערע איז בונה, די מסותר זיין פון די זאך הייסט תולדת סותר וחייב, ובלבד שיתכוין לתקן, אבער נישט אין דעם ארט, ער וויל מתקן זיין אן אנדערע זאך. ס'איז א סותר על מנת לתקן. זייער גוט. יא.

מלאכת מכה בפטיש

גייען מיר לערנען די מלאכה פון מכה בפטיש.

אב מלאכה דמכה בפטיש

סאו וואס איז די אב מלאכה פון מכה בפטיש? המכה בפטיש מכה אחת חייב. דער רמב"ם זאגט נישט, ער גייט שוין זאגן וואס די תולדה איז דערפון, אבער וואס די אב איז ווייס איך נישט.

אבוועסלי מיינט עס ווען ס'איז א געוויסע גמר מלאכה, ווייל מיט דעם טוט מען עפעס אויף. די לעצטע קלאפ, פאר דעם הייסט עס מכה בפטיש, די מכה בפטיש'דיגע קלאפ. עקזעקטלי. אבער דער רמב"ם זאגט נישט, ער זאגט נישט וואס די אב איז. אבער די תולדה גייט ער עס יא זאגן.

תולדת מכה בפטיש

כל העושה דבר שהוא גמר מלאכה, הרי זה תולדת מכה בפטיש וחייב. כיצד?

ביישפילן פון גמר מלאכה

המנפה בכלי זכוכית, אריינבלאזן אין די כלי זכוכית, דאס מאכט עס פאר א כלי וואס מ'זאל קענען ניצן.

ווייל א צורב כלי צורה, אפילו ער מאכט עס א צורה. איינער האט א כלי, אבער ער מאכט, ער פארעמט עס אויס, אפילו נאר א חלק דערפון, אזא הגורד כל שהוא.

וואס טייטש שוין גורד? ער קראצט אראפ, אזויווי... קראצט אראפ וואס? עפעס א כלי, יא, ער מאכט עס גראדער. עפעס שטעקט זיך ארויס א שטיקל, ניין, ער שניידט עס ארויס.

הלכות מכה בפטיש וציידה

תולדות מכה בפטיש – ביישפילן פון גמר מלאכה

המנפה בכלי זכוכית, המגרד, והעושה נקב

דער רמב"ם זאגט:

כיצד? המנפה בכלי זכוכית, והצורב כלי חרס אפילו מקצתו, והמגרד כל שהוא, והעושה נקב כל שהוא – הרי זה תולדת מכה בפטיש וחייב.

כיצד? זאגט ער, המנפה בכלי זכוכית – אריינבלאזן אין די כלי זכוכית, דאס מאכט עס פאר א כלי וואס מ'זאל קענען ניצן.

הצורב כלי חרס, אפילו מקצתו – איינער האט א כלי אבער ער מאכט, ער פארעמט עס אויס, אפילו נאר א חלק דערפון.

המגרד כל שהוא – וואס הייסט מגרד? ער קראצט אראפ, אזויווי... ער קראצט אראפ וואס? עפעס א כלי, יא, ער מאכט עס גראדער, עפעס שטעקט זיך ארויס א שטיקל, שניידט ער עס אפ. א "סענדינג", יא, מ'רופט דאס משייף. ער ענדיגט צו די כלי דורך אראפקראצן איבעריגע שטיקלעך דערפון אדער אזוי ווייטער.

העושה נקב כל שהוא – איינער מאכט א לאך אין עפעס וואס דארף א לאך, ביים בעץ, ביים בנין, ביים משכן, ביי די כלים, אבער דער נקב מאכט עס פאר א כלי, הרי זה תולדת מכה בפטיש וחייב.

פתח שאינו עשוי להכניס ולהוציא

דאס די חלק פון די גמרא "הבגד וחייב חטאת", וואס דאס איז א מכה בפטיש דאורייתא.

אויב איינער איז מקפיד, ער קערט בכלל נישט צו ס'איז א חסידישע איד, ער גייט מיט א הוט אהער און אהין, איז ער מותר, דעמאלטס איז דאס מותר. אויף די אבות איז ער נאר געווען פטור, אבער מ'דארף וויסן די חילוק. איינער איז מקפיד אדער דרך עסק, וואס איז די אנדערש? אה, ער איז אויך מקפיד. איך וואלט נישט געוואוסט צו זאגן לך אתחילא, ווייל אויב דו טוסט עס, דרך עסק מיינט נאכדעם, "אה, וואס האב איך געטון? אה, איך האב דאס געטון." אויב זאגט מען אז ער איז מקפיד, איז פשוט אז ער איז יא עפעס מקפיד. אה, מקפיד דא, ער גיבט א שאקל. ער וואקט און ער שאקלט זיך. אה, דעמאלטס איז דאס אן אנדערע קעיס.

אקעי, דאס איז די פשוט אין א נייע טלית, וואס דאס איז די וועג וויאזוי מ'מאכט עס. די נוי, יא. פון דא קומען די מענטשן וואס זיי פאלדן זייערע נייעס נישט ממש. קיצור.

עד כאן הלכות מכה בפטיש.

הלכות צידה – אב מלאכה

יסוד פון צידה: ממקום שאינו משתמר למקום שהוא משתמר

יעצט קומט נאך איין אב מלאכה וואס מ'דארף לערנען אין דעם פרק, וואס דאס איז צידה. דא הייבט זיך אן די נייע סדר פון א ספר, יא, מ'גייט כאפן א חיה און מ'גייט פון אים מאכן א ספר תורה, ווי ר' חייא האט געטון.

איז אזוי, אויף וועלכע זאכן איז מען חייב אויף צידה? צידה ווייסט יעדער איינער וואס ס'איז, אבער וועלכע זאכן?

דער רמב"ם זאגט:

הצד דבר שדרכו לצודו – חייב.

"הצד דבר שדרכו לצודו חייב". דו ביסט חייב דווקא אויף א זאך וואס ס'איז די דרך אים צו צוד זיין. מ'וועט שוין קענען, מ'וועט שוין באלד זען זאכן וואס איז נישט די דרך צו צוד זיין, אדער מ'קען זיי נישט צוד זיין, איז פטור.

והיא שיוציאנו ממקום שאינו משתמר למקום שהוא משתמר.

והיא, אבער נאך, וואס איז די צידה? "שיוציאנו ממקום שאינו משתמר למקום שהוא משתמר". דו ברענגסט אים אריין, דו כאפסט אים אין א פלאץ, דו ברענגסט אים אריין אין א פלאץ וואס דו דארפסט אים נישט נאכמאל כאפן נאכדעם.

ביישפילן פון חייב

כיצד? כגון שרדף אחר צבי עד שהכניסו לבית או לגינה ולחצר ונעל, או שהפריח עוף והכניסו למגדל, או שהכניסו דגים מן הים לתוך ספל של מים – חייב.

כיצד? "כגון שרדף אחר צבי עד שהכניסו לבית או לגינה ולחצר, ונעלה". דו ביסט נאכגעלאפן א הערש ביז ער איז אריינגעגאנגען אין א הויז אדער א חצר און דו האסט עס פארשפארט. "או שהפריחו על אופף", א הערש, און יעצט איז ער סטאק אין דיין בעק-יאַרד, ער גייט נישט ארויס, דו וועסט אים גרינג כאפן אין איין מאל, עפעס אזוי. אדער אן עוף דארף עס זיין א קלענערע זאך.

הפריח עוף והכניסו למגדל – מגדל זאגט מען איז טייטש א שאנק, עפעס אזא זאך. א טורעם. א טורעם, אבער א טורעם מיינט נישט, מגדל אלעמאל אין די גמרא מיינט א שאנק. איך מיינן אז נישט. איך מיינן אז נישט. לפיכך גייט מען אז א חצר איז א באקסל. יא, א פארמאכטע פלאץ. פארנוי איז דאך פארשפארט, ווייל א פיגל אין א חצר איז ער גארנישט ווערד.

או שהכניסו דגים מן הים לתוך ספל של מים – א פיש דארף מען אריינלייגן אין זיין עמער וואסער, וואס ער האט דארט. דעמאלטס איז ער חייב.

דער רמב"ם זאגט:

המסרטט על אבן כל שהוא – חייב משום מכה בפטיש. והמצדד את האבן ביסוד הבנין ותקנה בידו והושיבה במקומה הראוי לה – חייב משום מכה בפטיש.

המסרטט על אבן כל שהוא – ער מאכט אביסל גרודער אויף אן אבן, יא, ער מאכט עס גראד, ער וויל עס איינבינדן, חייב משום מכה בפטיש – דאס מאכט סענס, רייט?

ואין נוטלין, והמצדד את האבן ביסוד הבנין ותקנה בידו והושיבה במקומה הראוי לה – איז דא אן אבן ביי די יסוד, דארף זיין זייער גראד. ער פושט עס פשוט צו זיין גראד, נאכדעם גייט אויף דעם בויען, גייט זיין נישט זיין קרום. בסך הכל האט ער נאר געשטופט אן אבן, אבער ער האט עס געטון באופן אז דאס מאכט אז דער גאנצער בנין זאל שטיין גראד, איז חייב משום מכה בפטיש. אויב ער לייגט עס לכתחילה, איז רבונו של עולם, דער נעטשער לייגט עס נישט, עס ליגט שוין דארט. ער געט עס נאר א ריק אביסל עס זאל זיין קלאר, דעמאלטס איז ער חייב משום מכה בפטיש.

הלוקט יבלות על בגדים

דער רמב"ם זאגט:

הלוקט יבלות על בגדים ביד – חייב משום מכה בפטיש. אבל מסירן דרך עסק – פטור.

הלוקט יבלות על בגדים ביהודה. קען איינער ערקלערן וואס דאס הייסט אויף ענגליש נאר? וואס הייסט דאס? אויף א געוויסע סארט בגדים וואס האט אזעלכע לינט? יא, לינט. אז עס האט א כלי צו רימאון, יא? יא, עס איז אזא מאשין, נישט א מאשין, אזא וועלקראו, וויאזוי הייסט די זאך? אזא סטיקער זאך. יא. בן עלי יבלות שבכלי צמר, חייב משום מכה בפטיש. אויך, ווייל דאס איז וויאזוי מען ענדיגט דעם בגד. דער בגד קומט אזוי, און דאס איז די גמר מלאכה פון דעם בגד.

איך גלייב נישט אז דאס איז וואס דאס מיינט דא, ווייל דאס איז שוין א דבר וואס לייגט זיך אן. מיר רעדן דא פון עפעס מער, מיר רעדן פון אז עס איז נישט געווארן גוט געמאכט. איך מיינן אז דאס איז וואס ער מיינט דא, אז עס איז נאר אזוי אויך א כלי צמר. קען זיין אז דאס איז א לינט רימאווער, ער איז סתם אראפגענומען פון דעם בגד וואס לייגט זיך אן שטויב. ניין, אבער עס איז נאר אזוי א כלי צמר, און נישט יעדער בגד האט דאס. געוויסע סארט בגדים, אפשר יא, איך ווייס נישט. איז דאס א קלינינג אדער דאס איז די ענדיגונג פון דעם בגד? איך ווייס נישט.

די נעקסטע זאך שטייט נאך קלארער אז עס איז נאר א ניין. אה, זאגט דער רמב"ם, ווי שוין יעקב האט דערמאנט, דאס איז נאר איינער וואס איז מקפיד, ער וויל זיין ריין, ער איז א בעסערער מענטש, ער דארף נישט האבן די קליינע שטויבלעך אויף זיין בגד. אבל מסירן דרך עסק, רבותי, סתם ער נעמט אראפ, בלאזט אראפ פון זיין רעקל, איז פטור. אבער ער טוט עס נישט לכתחילה, ער איז פטור אפילו.

המנער טלית חדשה שחורה

דער רמב"ם זאגט:

המנער טלית חדשה שחורה כדי להסיר הצהוב והלבן שבה כדי שתיראה נאה – חייב חטאת.

המנער טלית חדשה שחורה כדי להסיר הצהוב והלבן שבה, כדי שיראו אותה, חייב חטאת. עס איז דא עפעס א זאך, מענטשן האבן שווארצע טליתים. איך ווייס נישט וואס דאס מיינט א שווארצע טלית. אויף דעם שווארצן טלית, טלית מיינט לכאורה א בגד, יא, נישט דייקא א טלית של מצוה. און עס האט עפעס געלע אדער איך ווייס נישט צו גרינע, איך ווייס נישט עפעס אנדערע קאלירן, הארעלעך, ער וויל זיך זאל זיין שווארץ, און ס'זאל נישט זיין קיין ווייסע אדער געלע הארעלעך פון די סחורה. ס'זאל זיין גלאנציג און שיין. איז אויב ער טוט עס כדי ער זאל עס נישט אננעמען, איז

ס'איז אינטערעסאנט, ווייל די שיעור פון י"ב על י"ב האט צו טון מיט ווי הויך די ווענט איז. אויב ס'איז הויכע ווענט, קען עס זיין גאנץ גרויס.

Speaker 2: איך הער, א נארמאלע הויך.

Speaker 1: איך ווייס נישט. ס'איז א סימן, ס'איז נישט קלאר וואס דאס איז. ער זאגט אזעלכע סימנים.

Speaker 1: מקום שגדול מזה, א גרעסערע פלאץ ווי דעם, בריכה הרי היא פטורה. צוויי סימנים. וואס איז נאך מחוסר צידה?

Speaker 2: יא, אזעלכע צוויי אינטערעסאנטע סימנים. ס'איז נישט קלאר וואס ער מיינט.

דיסקוסיע: מחוסר צידה און גמר מלאכה

Speaker 1: ס'איז אינטערעסאנט אז מ'האט נישט געהאט אויף אנדערע מלאכות, למשל, אז ס'איז מחוסר, אז נאכדעם האט מען גארנישט געדארפט טון. א ווייניגער נייעט א טראפ, מ'גייט נאכדעם נאך שבת דארפן נאך נייען.

Speaker 2: נאך נייען, אבער די נעקסטע שטיקל.

Speaker 1: די מלאכה דארף זיין געענדיגט. אפילו דא איז ער לכאורה נאך פטור, ער זאגט נישט אז ס'איז מותר.

וועלכע בעלי חיים זענען "מינן ניצוד"

Speaker 1: יעצט, האבן מיר פריער געלערנט אז ס'דארף זיין זאכן וואס זענען מינן ניצוד.

Speaker 2: יא, זאגט ער אזוי, וועלכע זאכן זענען מינן ניצוד?

Speaker 1: אחד משמונה שרצים האמורים בתורה, וואס זיי האבן למשל חובל, ווי מיר האבן געלערנט פריער, ואחד משאר שקצים ורמשים שיש להם מינן צידה, וואס מ'פירט זיך זיי צו צד זיין.

Speaker 2: יא? דאס איז די טייטש "שיש להם מינן צידה", ס'איז די דרך פון בני אדם.

Speaker 1: דאס הייסט, די תולעים איז דערין. הצד אחד מהם, בין לצורך בין שלא לצורך, אלא לשחק בו חייב, אפילו ער האט נישט, ער פונקט דארף נישט די, איך ווייס נישט וואס ער האט, ער וויל נאר שפילן דערין, איז ער חייב, הואיל ונתכוון עצם הצידה.

דיסקוסיע: "לשחק בו" און מלאכה שאינה צריכה לגופה

Speaker 2: פארוואס זאל דער רמב"ם האלטן אז ס'איז נישט מלאכה שאינה צריכה לגופה?

Speaker 1: חייב אלא... אה, אפילו ער פאנגט נאר פאר פאן, זאגט ער אז ס'איז נישט מלאכה שאינה צריכה לגופה. נאך אלץ איז ער חייב. אבער לויט די אנדערע שיטה אז ס'איז מלאכה שאינה צריכה לגופה, אויב ער גיבט אים סתם א פאטש, איז א פאטש.

Speaker 2: לאמיר וויסן פונקטליך וואס טייטש "לשחק" ביי אים, וואס מאכט עס איינס צריכה לגופה? ער וויל פאנגען כדי ער זאל קענען שפילן מיט עס.

Speaker 1: עס איז טאקע נישט. אפשר מיינט ער "לשחק" אז ער שפילט די "game" פון פאנגען?

Speaker 2: דאס איז דאך די זעלבע כוונה.

Speaker 1: ער כאפט עס און גייט עס גלייך נאכדעם באפרייען.

Speaker 2: יא, אזוי ברענגט טאקע דער רמ"א. וואס מיינט ער? אז ער פאנגט. דו האסט אמאל געזען, מענטשן גייען אין די וואסער, מענטשן פישן און ווארפן צוריק אריין די פיש. דאס איז אזא "צד לשחק". ער האט נישט קיין "point" פון דעם, ער דארף נישט די פיש, ער וויל נאר שפילן די "game" פון צידה. אזוי מיינט איך אז ער מיינט.

Speaker 1: אקעי.

הצד את הישן ואת הסומא

ביישפילן פון פטור אבל אסור

אבל הפריה צפור לבית, או שהפריה דג ועקרב מן הים לבריכה של מים, או שהכניס חיה ועוף לטרקלין רחב – הרי זה פטור, שאין צידה גמורה, שמא יצטרך לרדוף אחריה.

אבער פארקערט, **הפריה צפור לבית, אויב ער האט א פייגל אריינגעשטופט אין זיין הויז, או שהפריה דג ועקרב מן הים לבריכה של מים – ער האט נאר געשטופט א פיש אין א פול, עפעס, א בריכה מיינט א פול, יא, אזא קליינע וואסער וואס ער האט געמאכט, או שהכניס חיה ועוף לטרקלין רחב – אויב ער האט א גרויסן ברייטן פאלאץ, טרקלין מיינט א פאלאץ, א גרויסע שטח, הרי זה פטור.**

שאין צידה גמורה, שמא יצטרך לרדוף אחריה, ער וועט דארפן נאכאמאל פאנגען, סאו דו האסט נישט קיין צידה גמורה, אזוי איז עס פטור. יא, ס'איז נישט א מקום שאינו מחוסר צידה. דאס איז נאך א מקום מחוסר צידה, ער וועט נאך דארפן נאכלויפן די צפור. אבער ס'איז נאך אלץ אסור, אבער ס'איז פטור. פטור אבל אסור.

צבי וארי – באזונדערע דינים

דוקא א צבי וארי, קומט אויס א לייב, וואס אפילו אין א קליינע שטח איז נאך אלץ זייער שווער אים צו כאפן, איז איינער **חייב עד שיכניסנה לקיפוש לא שנוים**, ער דארף אים אריינלייגן ממש אין זיין קליינע קעידזש, וואס דארט איז ער פארכאפט. יעדע זאך איז לפי וואס ער איז, יא, לפי וואס ער איז, אזוי דארף ער זיין פארכאפט. א פייגל איז נישט פארכאפט ביז מ'לייגט אים אין א קליינע באקסל, אן ארי איז נישט פארכאפט ביז מ'לייגט אים ממש אין עפעס וואס ער קען נישט געבן איין לויף אוועק.

די נמשל פארשטייט יעדער, יא. כל מקום... כל מקום... יא. אהא. יא. אויב א איד איז אזוי ווי א פייגל אדער א לייב, ער איז נישט אין גלות, ער איז נישט אין די קהילה. כל מקום... אה.

כלל: וואס הייסט "אינו מחוסר צידה"

כל מקום שאם ירצה להגיע לחיה בשחיה אחת – קירות קרובים זה לזה סאו יעצט גייען מיר לערנען וואס איז די טייטש, אן אנטזאגטע גדר, אן אנטזאגטע כלל, וואס הייסט אז ס'איז נישט מחוסר צידה. **כל מקום שאם ירצה להגיע לחיה בשחיה אחת, אין איין לויף, שחיה מיינט א לויף?** א שחיה מיינט שווימען אפשר? יא. אבער עס מיינט נישט מען רעדט ווען איינער פאלט פון די דאך אין א סכנת נפשות. יא. אבער עס מאכט נישט קיין סענס. עס פייט נישט די מענטשן. עס מיינט א כאפ. גוט. מיט איין כאפ.

אות ש' - קירות קרובים זה לזה. עס איז נאך אזויווי א וועג וואס מען קען זאגן, די ווענט זענען נאנט איינע צו די צווייטע, אז אינצווישן איז נישט דא קיין ליידעגע פלאץ. א גרויסע בעקיאראד איז צו זאגן...

הלכות צידה – שיעורים, מינים, ותולדות

שיעור "מקום קטן" לענין צידה

Speaker 1: כל מקום שמויעד בו יחיד לחיה בשחיה אחת, אין איין לויף. שחיה מיינט א לויף? שחיה מיינט שווימען אפשר?

Speaker 2: יא, אבער ס'מיינט, ס'מיינט פון די פאל פון די דג אין א סל.

Speaker 1: יא, אבער ס'מאכט נישט קיין סענס. ס'מיינט א כאפ, גוט, מיט איין כאפ.

Speaker 1: או שהתלים קרובים זה לזה, איז נאך א וועג וואס מ'קען זען. די ווענט זענען נאנט איינער צו די צווייטע, אז צווישן זיי איז נישטא קיין ליידעגער פלאץ. א גרויסע באקיאראד וועסטו זען אינמיטן אזויווי די זון, ווייל די צל פון איינער קומט שוין צו די צווייטע. אויב ס'איז ענגוג נאנט אז די צל פון איין וואנט קומט אן צו די צווייטע וואנט, הרי זה מקום קטן. ובריכה צבי וקרובין בו, דאס איז א חיה. צבי מיינט אזויווי א צבי אדער אן אנדערע חיה.

האבן צוזאמען פארשפארט, זענען זיי פטור, ווייל יעדער האט זיך געקענט אליינס טון. איז שנים שעשאוה, אם אינו יכול לעשותו, און איז לישנים, זענען זיי חייבים, אזויווי די כלל פון שנים שעשאוה וואס אונז ווייסן שוין.

דיסקוסיע: איינער ווערט די שלאס, איינער ווערט די טיר

Speaker 2: וואס איז אויב א מענטש ווערט די שלאס, און א מענטש ווערט די טיר?

Speaker 1: זייער גוט. דעמאלטס איז זייער אינטערעסאנט, מ'דארף אבער צוויי מענטשן. ס'איז א גרויבע טיר, מ'דארף צוויי אידן זאלן זיצן ביי די טיר?

Speaker 2: ניין, אויב איינער ווערט די טיר איז ער אויך חייב.

Speaker 1: יא, דאס איז פשוט. יעצט, אפילו באופן וואס מ'דארף צוויי מענטשן אנפילן די טיר, זענען ביידע חייבים?

Speaker 2: ניין, דער צווייטער איז חייב.

Speaker 1: **ישב אחד על הפתח ולא מילאו,** אבער פארדעם, ווער מיינט ער "אחד יכול"?

Speaker 2: אה, ס'איז נישט געווען א פתח וואס מ'דארף האבן צוויי מענטשן צו זיצן.

Speaker 1: ניין, אויב ס'איז דא... רייט. דו האסט געזאגט אז דער ערשטער מענטש איז געזיצן דארט נאך פאר די צבי איז אריינגעקומען.

Speaker 2: ניין, ניין, ניין. אזוי שטייט דא, אזוי איז די הלכה. **ישב אחד,** ס'איז קען זיין אז ער איז אלץ פטור אויף דאס, אבער ער איז געזעצן נעבן די טיר, ער האט גארנישט געטון. פארוואס? ווייל ווי לאנג ער זיצט דארט, איז נאך דא אן אפענע טיר, די צבי קען ארויסלויפן. ער האט נישט געטון קיין ציידה.

דיסקוסיע: ווען דער ערשטער האט אנגעפילט און דער צווייטער קומט

Speaker 1: וואס איז טאמער... געזעצן די ערשטע און ער האט עס אנגעפילט. נאכדעם איז די צווייטע געקומען אויפן זייט, און דער ערשטער איז אוועקגעגאנגען. יעצט די צווייטע מאכט די צידה, איז ראשון חייב, ווארשיינליך ליתר קלימה. פארוואס? ווייל ער האט נישט געמאכט די מעשה צידה, ער איז געזעצן ביי א פארמאכטע טיר וואס זיין חבר ראובן איז געזעצן דארט. גראדע יעצט איז ראובן אויפגעשטאנען, אבער ער האט געמיינט אז ער וועט זיצן דארט. אפילו ער וועט זיצן דארט, אפילו ראובן איז אוועקגעשטאנען. ער זאגט דער ראובן "מותר לי לישב במקומי עד הערב ולכך צבי". איך מעג זיצן דארט ביון נאכמיטאג, ביז מוצאי שבת, און נעמען די צבי.

נועל ביתו לשומרו / נכנס לו צפור תחת כנפיו

Speaker 1: למעשה, דומיא דנועל בית לשומרו, נענעלת לשמור בתוכה, שבועות פאר מען בתוכו. ער קלערט, מיין מענטש האט סתם פארשפארט זיין טיר און פונקט, ער האט נישט געוואוסט בכלל, נישט אפילו לדבר שאינו מתכוין, ער האט בכלל נישט געוואוסט אז ער האט א צבי, ער האט גארנישט געטון. די זעלבע זאך, דער מענטש, ער האט זיך אוועקגעזעצט אין א כשר'ע אופן צו זיצן דארט, עס איז שוין געווען דער צבי אינדערהיים ווען ער איז געזעצט דארט, און ממילא למגד, די זעלבע זאך, **נכנס לו צפור תחת כנפיו,** וואס הייסט נאר די פעולה פון צידה איז אסור, סתם צו זיין דארטן זאלן נישט קענען אוועקלויפן פון די בהמה, דאס איז נישט קיין איסור. די זעלבע זאך **נכנס לו צפור תחת כנפיו,** אז די צפור האט כנפיים, ווען עס גייט אריין אונטער די כנפיים פון א מענטש, ווען עס איז געהאט אסאך מאל, כנפיים פון א מענטש זענען זיינע בגדים, איז **יושב ומשמרן עד שתהשך,** חמינס האט געווען, און מען מיר נישט אוועקשיקן, ער האט גארנישט געטון נישט. ער קען קעקעט זיין יום נישט געכאפט אין זיין וועגן.

חידוש: איינמאל געשען די צידה, געשעט נישט נאכאמאל

Speaker 2: איך מייך די ביידע הלכות מיינט בעיסיקלי אז איינמאל איז שוין געשען די מעשה צידה, דער מענטש מאכט עס אויף, עס איז

Speaker 1: א צד איז א ישוב וואס איז סימן חיה. אויב איינער זאגט אז ער שלאפט אדער ער איז בלינד, מ'קען אים עניוועי נישט כאפן, ניין. ער איז נאך אלץ א חיה, ווייל פארוואס? ער קען נאך אלץ אוועקלויפן, אדער ווייל די סארט מין איז נאך אלץ א מחוסר צידה. ער וועקט זיך אויף, אזויווי ער זאגט, ער וועקט זיך אויף ווען מ'כאפט אים.

תולדה פון צידה – המשלה כלבים

Speaker 1: יעצט, יעצט דארף מען לערנען וואס איז די תולדה פון צידה. די נארמאלע צידה איז ווען דו גייסט אליין און לויפט נאך די הירש ביז ער גייט אריין אין דעם צימער און דו פארשפארסט די טיר, וכדומה. וואס איז טאמער ער איז משלה אנדערע חיות? ער האט א הונט, אדער אפשר קען מען אפילו פרגען וועגן א "robot" אדער עפעס אזוי.

Speaker 1: ער איז משלה כלבים כדי צו צודן צבאים און ארנבים וכדומה. ווען יא, ער שיקט הונט צו כאפן די צבי אדער די "rabbits". **יבורח הצבי מפני הכלב והוא ירדוף אחר הצבי, והצבי רץ אחר הכלב, והכלב רץ אחריו,** אויש אים אויף די פנים פון וויפיל ער האט געשטימט דעם כלב. ער ארבעט צוזאמען מיט די כלב. די כלב לויפט נאך אים, ער כאפט אים, אדער פארקערט, ער כאפט אים און די כלב לויפט נאך אים, די כלב כאפט אים. ער איז צד וחי, ער איז צד וחיוב. אזוי שטייט אויך ביי עופות, אויך מיט ...

דער רמ"א: צוד מיט הונט איז מושב ליצים

Speaker 1: ער ברענגט צו אז דער רמ"א אויף שבת זאגט אויף די הלכה אז דאס טאר מען אפילו נישט טון אין די וואכן. דאס איז א "sport" וואס איז מושב ליצים. מיט הונט.

Speaker 2: סתם כאפן נארמאל, א איד כאפט דאך כדי צו קענען עסן. אבער דאס איז א "sport". כאפן מיט הונט איז א "sport", א זאך וואס מ'טוט פאר "fun".

Speaker 1: אהא. און דאס איז מושב ליצים.

Speaker 2: איך פארשטיי דאס. דער רב האט גערעדט וועגן דעם, יא, איך געדענק.

דיסקוסיע: איז "hunting for fun" מותר?

Speaker 1: ס'איז נישט אזוי קלאר וואס איז דאס. מ'מעג טון "hunting" פאר "fun"?

Speaker 2: יא, איך האב געפרעגט דעם רב, דאס איז א סכנה. דער רב האט געענטפערט, איך געדענק איך האב אים געפרעגט, ער האט געענטפערט... א אינטערעסאנטע זאך אין דעם. מ'דארף וויסן, על כל פנים, יעצט רעדט מען פון נאך די שבועה. כדי איך זאל עס זען ביי אופן. ס'איז די זעלבע זאך, ער האט עפעס אן אופן וואס א פערד קען נאכלויפן אופן, וואטעווער, יא, אמאל.

Speaker 1: אקעי.

Speaker 2: סאו דא איז א חידוש, אז צייד דארף מען נישט אליינס טון, ער קען עס טון צוזאמען מיט זיין בהמה, אדער צוזאמען מיט עפעס אנדערע.

שנים שעשאוה ביי צידה

Speaker 1: יעצט איז געווען די אינטערעסאנטע חקירה וועגן אז בעצם שנים שעשאוה, פארוואס טאקע פונקט איז דא רודער?

Speaker 2: יא, אמת. ס'איז די קעיסעס וואס ס'איז דא, מאכט זיך אזעלכע קעיסעס דארף מען רעדן דערוועגן. סאו צווישן איך נעם אן א בייט.

Speaker 1: און אויב מען ציידט מיט א הונט, ציידט מען זיך זיכער מיט נאך א מענטש אמאל. ווייל א צבי, א הונט איז א הונט, א הונט איז אליינס, א הונט איז נישט קיין אנדערע מענטש. יעצט רעדט מען מיט אן אנדערע מענטש. א צבי איז אריינגעלאפן אין זיין הויז, איינער האט פארשפארט אים פאר די טיר. איז דער וואס האט פארשפארט איז חייב, ווייל די מעשה פון פארשפארן די טיר, דאס איז די ציידה פון די צבי. נו, לישנים, צוויי מענטשן

Speaker 1: אבער מ'זעט אז ס'איז דא א געוויסע היתר, ס'איז דא זאכן וואס מ'מעג, מ'איז נישט מסתכן עס צו כאפן.

צד מזיקין – נחשים ועקרבים

Speaker 1: המוסרן למזיקין, כגון נחשים ועקרבים וכיוצא בהן, ואף על פי שאינן ממיתין, אפילו ס'איז נישט שייך גרינג, אפילו א בי למשל, בצים, הרי זה נושכך, מותר לצוד אותן בשבת, והוא שיתכוין להנצל מנזקך, דאס הייסט נישט ער זאל זיך מתכוין זיין צו כאפן, דעמאלטס איז עס א טייל פון די סעודה. ניין, ער וויל נאר ניצול זיין, ס'איז נישט קיין מלאכה שאינה צריכה לגופה. און... ער האט געזאגט אז ס'איז א המשך. ער האט געזאגט, פטור... איינמאל ס'איז פטור, ס'איז טאקע אסור מדרבנן. ס'איז א איסור דרבנן. באופן וואס ס'איז מזיק, דעמאלטס איז וועגן מיט... פארוואס איז עס אסור מדרבנן? אבער אז איינמאל מ'איז ניצול זיין. אז איינמאל מ'איז ניצול זיין.

סיום פרק י"ד: דין צידת מזיקין

המשך הסברא בדין מזיקין

דאס הייסט, נישט אז ער האט א כוונה צו כאפן ווייל דעמאלטס איז עס א שאלה פון צידה. ניין, ער וויל נאר ניצול זיין, דאס הייסט, ער האט נישט קיין כוונה פון מלאכה שאינה צריכה לגופה. און ער זאגט אז עס איז א המשך. ער זאגט איינמאל עס איז פטור, איז דא א איסור דרבנן. איז דא א איסור דרבנן באופן אז עס איז מזיק, דעמאלטס מעג מען עס אוועקנעמען.

קשיא: פארוואס איסור דרבנן אויב עס איז נישט צידה בכלל?

ער פרעגט, אבער פארוואס איז דא א איסור דרבנן אויב איינער וויל נאר ניצול זיין? ער האט דאך בכלל נישט קיין כוונה פון צידה. אויב מען זאגט אז עס איז יא צידה, איז עס ווייל זיי זענען א סכנה, נישט ווייל מען וויל זיי כאפן. ער פרעגט, דער רמב"ם לערנט דאך אז מלאכה שאינה צריכה לגופה איז פטור, דארף ער האלטן אז דא איז עס נאך ווייניגער פון יענץ. דאס איז די נקודה, נישט קלאר.

איז אפשר וועל איך זאגן? ער פרעגט אז אין די גמרא איז משמע אז עס האט א דין פון מלאכה שאינה צריכה לגופה, אבער דער רמב"ם פסק'נט אנדערש. עניוועי, מיר וועלן זאגן אזוי ווי דו זאגסט, אז דא איז עס נאך ווייניגער. בקיצור, עס איז בכלל נישט קיין צידה.

הלכה כ"ה: היתר לכפות כלי על מזיקין

כיצד יעשה? כופה כלי עליהן, או עוטף עליהן בגד וכדומה, ובלבד שלא יזיקו — וואס טוט ער? ער לייגט ארויף א כלי דערויף, אדער ער דרייט ארום זיי א שטיק בגד וכדומה, ובלבד שלא יזיקו, דאס הייסט, ער קען זיי נישט הרג'ענען, אבער ער קען לייגן א כלי אויף זיי כדי זיי זאלן נישט מזיק זיין.

דאס איז די הלכה פון א דבר וואס שטערט, יא? עס איז נישט קיין מינים של סכנת נפשות, אפילו סתם אז עס איז מזיק, מעג מען נישט צוד זיין די סארט מזיקים.

סיום פרק י"ד והלכות שבת

עד כאן הלכות שבת פרק י"ד. יא, דאס איז א דריטל פון הלכות שבת. מער ווי א דריטל, ניין? עס איז דא דרייסיג פרקים, ניין?

קאנטייניאמען און ער זאל עס קענען אנטלויפן, עס איז שוין געשען א צידה. מען זאגט נישט אז א גאנצע צייט געשעט נאכאמאל נאכאמאל צידה.

Speaker 1: רייט.

פטורים מצידה – זקן, חיגר, חולה, קטן

Speaker 1: א יאר עס זאגט א סימה אדער א ישין איז חייו, אבער אן אלטע צבי, אדער א הינקעדיגער, אדער א קראנקער, אדער א קליינער, וואס עס קען נישט גוט לויפן. פרטור, ווייל עס ענערט ווי עס עס נישט נוצט, קיילו ווי עס נוצט.

Speaker 2: ניין. ווי ס'איז ווי עס נוצט, עס קען נישט נאכאפ לויפן.

Speaker 1: רייט.

הצד חיה ועוף שברשותו

Speaker 1: עס פארעגט, בהימא וחיים אפמער א מיצדה, איז דער פטר וואס איז טייטש און נעמט זיי ארויס פון וואס א מצדה?

Speaker 2: אה, עס איז זיי וואס מען פארכאפט אין א מצדה, מיינט אין א טרעפ?

Speaker 1: איז דער פטר... שוין קיין שטויסער, רמונת, לעבנות, אזוי ווי... **הצד חיה ועוף שברשותו, כגון אווזין ותרגולין ויוני עלייה, דאס הייסט זאכן וואס עס באלאנגט שוין פאר אים, עס איז שוין אין זיין הויז, ער האט א פעט אדער ער האט א פארם פון יונים וכו', יוני עלייה, דעמאלטס איז ער פטור, פארוואס? ווייל זיי זענען ניצודים, זיי קומען דאך יעדן טאג, אפילו זיי פליען ארום, זיי קומען יעדן טאג אהיים, סא זיי הייסן ניצודים, סא הייסט נישט קיין צידה. אזוי זאגט דער הייליגער רמב"ם.**

דיסקוסיע: פטור אבער אסור מדרבנן

Speaker 1: דא וועגן דעם פראבלעמס, יא, אז א מענטש האט אן עוף, א פעט פייגל, און דער פייגל לויפט ארויס, זאגט דער רמב"ם, מעג ער עס כאפן אין שבת אפילו לכתחילה.

Speaker 2: אה, עס שטייט פטור, ער מעג נישט. אהם, פטור.

Speaker 1: ס'איז דא וואס זאגן, דער משנה ברורה זאגט אזא סארט פייגל, למשל א טשיקן, וואס איז בכלל נישט קיין צידה, ווייל ער אנטלויפט נישט בכלל ווען ער איז ביי זיין בעל הבית, קומט אויס אז דעמאלטס איז בכלל מותר.

Speaker 2: אקעי.

הצד דברים שאין במינן צידה

Speaker 1: **הצד דברים שאין במינן צידה, דאס איז זאכן וואס מען פירט זיך נישט צו צוד, אזויווי למשל הגבים, חזיזים, I don't know what חזיזים are, some kind of bug, צרעין, א בי, א זבוב, יתושין, פרושים, פליגן, וכיוצא בהן, קיינער איז נישט צוד, ממילא איז ער פטור. חכמים האבן אפשר געזאגט אז אפילו מ'איז צוד אמאל, זיי זאלן נישט ווייטער טון, נישט וואס מ'וויל זיי.**

Speaker 2: רייט, ס'איז אויך דא אזא זאך וואס דאס הייסט נישט צידה, רייט, ווען מ'וויל זיי יא, מ'וויל זיי האבן, נישט אז מ'איז זיי צוד כדי זיי צו פטור'ן.